

Pluutsoen

MILIEURAMA

6

Bond Beter Leefmilieu-Vlaanderen v.z.w.

**MILIEURAMA IS HET POPULAIR
MAANDBLAD VAN DE BOND
BETER LEEFMILIEU-VLAANDEREN**

Redactie en administratie:

Aarlenstraat 25, 1040 Brussel.
Tel.: 02/230.94.10

Jaarabonnement: 300 fr. te storten
op rekeningnummer 427-9082201-48
van de Bond Beter Leefmilieu-
Vlaanderen.

Steunabonnement: 500 fr.

Abonnement buitenland: 350 fr.

Cultureeljongeren-paspoort,

Plus-drie-pas : 240 fr.

Los nummer: 40 fr.

Hoofredakteur

en Verantwoordelijke uitgever:

Dirk Van Melkebeke

Medewerkers:

Lieve Grauls, Eddy Cauters,
Martin Besieux.

Lay-out:

Martin Besieux

Copyright:

Overname van artikels wordt aanbevo-
len, mits schriftelijke toelating en bron-
vermelding.

**KRINGLOOPPIER IS
MILIEUVRIENDELIJK**

Inhoud

EDITORIAAL

Dirk Van Melkebeke ...3

LEZERSBRIEVEN EN REAKTIES ...5

Het landschapscentrum: een
experiment in het Heuvelland
Filip Boury ...6

Er waren eens... Oostvlaamse
gewestplannen
Johan Schelstraete ...11

FLITSEN ...11

INSPIRAAK

Begripsverwarring en geheugen-
verlies
Rik Gysels ...16

Selektieve ophaling van
kwikbatterijtjes: een "must"
Luc Waterschoot ...21

Milieuvriendelijker dus ge-
zonder bouwen en wonen,
kan dat?
Jos Van Hamme ...23

KORTE BERICHTEN ...28

PUBLIKATIES ...31

PORTRET

Verkeerspedagogisch instituut...34

KALENDER ...37

Met de steun van de Nationale Loterij

Bij foto's kaft

boven: *Wordt dit eerlang de eerste geklasseerde stortplaats?*

onder: *Gemeente stort illegaal midden geklasseerd landschap Heuvelland*

ILLUSTRATIES

Frontpagina: Roeland Dirks - p. 3: foto Boris - p. 6, 7, 8, 9: Streekhuus
Malegijs Heuvelland - p. 11, 12, 13, 14, 31: Hoofdbestuur voor Stedebouw
en Ruimtelijke Ordening - p. 16, 17, 18, 19, 20, 26, 32: Brabantse milieu-
federatie Nederland - p. 17: Milieurama - p. 20: Stefan Verwey, De Volks-
krant - p. 21: Leefmilieukampagne - p. 22: Lut Fleurinck - p. 23: Agathos -
leverprogramma - p. 24, 25: Luc Verhaegen - p. 28, 30: Centrum voor
positieve aanwending.

ms. veld.
24.6.83
E

Editoriaal

DE FANTASTISCHE VERTELLINGEN VAN HOFFMAN (-LA ROCHE)

Dirk Van Melkebeke

Een zucht van verlichting ging op in West-Europa toen op 20 mei jl. de inmiddels berucht geworden 41 vaten met dioxine-aarde uit Seveso, gevonden werden in een stalletje niet zo ver van Saint Quentin.

Het is hier niet de plaats om nogmaals de hele geschiedenis van de vaten breed uit te borstelen, dat kon men volgen in de media, maar enkele (wrange) konklusies dringen zich op.

Dioxine (2, 3, 7, 8 - tetrachloride-dibenzo-para-dioxine) is een onvoorstelbaar gemeen goedje (het veroorzaakt chlooracné, zenuwstoornissen, miskramen, leverzwellingen, verstoort de werking van lever en nieren en de dodelijke dosis voor de mens wordt geschat op 1 miljardste van een gram).

Dioxine is een nevenprodukt dat voortvloeit bij het produktieproces van de herbicide "Agent Orange", het beruchte ontbladeringsmiddel uit de onzalige Vietnam-oorlog. Diezelfde Agent Orange was verantwoordelijk voor een gigantische milieuramp voor de Venezolaanse kust vorig jaar. Men wilde toen een heel mangrovewoud vernietigen om er een hotelkompleks te bouwen. Agent Orange vergiftigde heel de baai... met alle gevolgen vandien. Ieder zinnig mens zal zich dan ook afvragen waarom men dit spul nog gebruikt en dus produceert, met o.m. de Seveso-ramp voor gevolg.

Pesticiden zijn steeds met een kwaad oog bekeken door de milieubeweging, en terecht. Er moet naar gestreefd worden om het gebruik ervan zo niet de wereld uit te helpen, dan toch te minimalizeren. Het onderzoek naar milieuvriendelijke bestrijdingsmiddelen moet op alle mogelijke manieren worden gestimuleerd.

Ruimer gesteld binnen de kontekst van het "probleemafval", bewijst de dioxine-affaire eens te meer dat we op wetgevend vlak nergens staan, zeker op Europees niveau. Mocht het niet om dioxine gaan, dan zou je het nog als een schelmenstreek kunnen beschouwen dat regeringen en gerecht door verklaringen van Hoffmann-La Roche op basis van een vodje papier, dat een kontrakt heet, gevoegd bij het kriminele stilzwijgen van de heer Paringaud, de verant-

Editoriaal

woordelijke transporteur, maandenlang in het ootje genomen worden. De bevolking wordt wijsgemaakt dat alles op een wettelijke, "cleane" manier geregeld was, tot de waarheid aan het licht kwam.

Er dringt zich dan ook een wetgeving op om een degelijke controle van het vervoer van dergelijk afval mogelijk te maken, zowel op het nationale als het internationale vlak. Er wordt nu aan een Europese richtlijn gewerkt om een strenger toezicht mogelijk te maken op het vervoer van die stoffen. Het Europees bureau voor milieuzaken van zijn kant vindt echter dat men verder moet zien dan het transport zelf en eist een globale aanpak van het probleem. Het EEB vraagt een duidelijke en eensluidende definitie van gevaarlijk afval, een uitgebreidere toepassing van de Europese wetgeving terzake, controle op het storten van giftig afval, het verminderen van het storten van giftig afval in zee, schonere technologieën en recht op informatie van de bevolking.

Tevens zou de producent van het gif o.i. aansprakelijk moeten blijven voor wat ermee gebeurd tot het moment dat het gif op een verantwoorde manier vernietigd of geneutraliseerd is. Dit impliceert natuurlijk dat de nodige installaties daartoe voorhanden zijn en dat deze onder scherpe controle van de gemeenschap staan, zoniet staat de deur wagenwijd open voor schandalen en maffia-praktijken.

En waar stond de milieubeweging in dit alles? De arrogantie van de multinational Hoffmann-La Roche (6,7 miljard B.F. winst in het boekjaar 1982) in deze zaak was ongehoord. Zo verklaarde een woordvoerder van het bedrijf dat men niet bang moest zijn om te zeggen waar het gif zich bevond. Het bedrijf zou afzien van elke eis tot schadevergoeding! Daar tegenover kan weinig geplaatst worden. De beroepsactievoerders van Greenpeace uitten wel op een ludieke wijze hun protest, dat leverde dan wel enkele spektakulaire beelden op voor de TV -; de Europese Consumentenorganisatie lanceerde een oproep tot een boycot van Hoffmann-La Roche-produkten, waarbij ook de Bond Beter Leefmilieu - Vlaanderen zich heeft aangesloten. Alleen is er een hemelsbreed verschil tussen een oproep tot en de praktische organisatie van een boycot: zo nam het al weken in beslag enkel en alleen om uit te vissen welke produkten er van Hoffmann-La Roche afkomstig zijn, omdat die produkten in zowat elk land onder andere merknamen worden verspreid.

En nu? De vaten zijn terecht, het dioxine zal vernietigd worden. Laat ons hopen dat de overheid zijn lessen uit deze onverkwikkelijke zaak zal trekken en er voor zorgt dat dergelijke griezelscenario's zich in de toekomst niet meer kunnen herhalen.

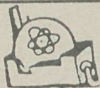
Cactus '80 vzw zoekt voor BTK-project "ZONE 30" (verkeersveiligheid voor iedereen) (aanvang 1 oktober 1983):

PROVINCIALE ANIMATOR (voor West-Vlaanderen),

niveau: hoger sekundair of niet-universitair hoger onderwijs, liefst met ervaring in het socio-kultureel werk.

Geïnteresseerd? Neem contact op met Cactus '80 vzw, St. Amandstraat 13, 8000 Brugge, 050/33 20 14 (tijdens de kantooruren).

lezersbrieven en reakties

PARTICIPATIE IN CHOOZ EN DE KOLENCENTRALE

François Van Gorp

In Milieurama nr. 3 wordt op blz. 14 onder de rubriek "Flitsen" gesteld dat "... participatie in Chooz betekent dat Limburg naar de 600 MW kolencentrale kan fluiten ... en dat er in Doel nog 1 à 2 kerncentrales bijkomen".

Een onderzoek naar de optimale investeringsbeslissing betreffende de elektriciteitsproductie in België, studie gemaakt in maart '82 door prof. A. Verbruggen van UFSIA, geeft als beste strategie, vanuit bedrijfs-economisch oogpunt:

- geen nieuwe kerncentrales bestellen;
- op vrij korte termijn de bouw van kleine kolencentrales met gekombineerde elektriciteits- en warmteproductie & een participatie in twee 1300 MW kerncentrales van Chooz (te voltooien tegen resp. 1989 en 1990).

Als 2de beste strategie verschijnt nogmaals een participatie in Chooz op vrij korte termijn.

Als men aan alle (144) beschouwde scenario's een gelijke kans op voorkomen toekent, wat een minder goede maar toch valabele werkwijze is, komt een deelname in Chooz zelfs als beste strategie uit de bus. De bouw van een 600 MW kolencentrale komt in de rangorde van strategieën pas op de 7de plaats. Beschouwt men van alle scenario's enkel de meest pessimistische, dan komt de 600 MW kolencentrale op de 5de plaats.

Het komt mij voor dat het huidige overheidsbeleid zich terdege richt naar dit wetenschappelijk werkstuk en uw besluit dat een participatie in Chooz zou leiden tot de bouw van

Doel 5 en 6 is volkomen ongegrond. Wat daarbij de kink in de kabel voor de waterverdragen betreft, vraag ik mij af wat daar niet positief aan is. Milieurama wil toch een blad zijn voor de ekologisten en niet voor de vrachtvoerders te water, nietwaar. Opmerkingen als in bovengeciteerde "Flits" is ongefundeerd gekrijst tegen alles wat verschijnt i.v.m. kernenergie en steunt m.i. niet de zaak van de werkelijke reactie tegen deze gevaarlijke vorm van energie-opwekking.

Tenslotte wil ik hier nog even opmerken dat kolencentrales wel een alternatief voor kernenergie zijn, maar daarom nog niet onverdeeld milieuvriendelijk, zelfs verre van. Wij moeten het niet in dit soort alternatieven gaan zoeken, maar veeleer in een rationeel energieverbruik, meer specifiek het gebruik van de warmte die alle elektriciteitscentrales overvloedig produceren.

François Van Gorp
Collegelaan 59, 2680 Bornem

N.V.D.R. Het besluit dat een deelname aan Chooz zou leiden tot de bouw van Doel 5 en 6 is gebaseerd op de protokolakkoorden tussen de Franse en Belgische kernindustrie (zie hiervoor Milieurama nr. 3, p. 3 "Nog meer kerncentrales? Da's geen werk"). Ook wij vinden dat kolencentrales niet onverdeeld milieuvriendelijk zijn. Rationeel energieverbruik moet de basis vormen van een alternatief energiebeleid (cfr. zelfde artikel).

HET LANDSCHAPSCENTRUM: EEN EXPERIMENT IN HET HEUVELLAND

Filip Boury

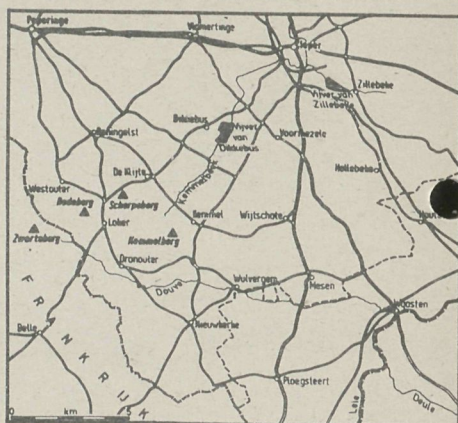
Het Westvlaamse Heuvelland werd in 1979 uitgekozen om in het kader van het projekt Plattelandsbeleid van de Koning Boudewijnstichting als experiment te funktioneren. Dit bestond o.a. uit het opzetten van een werking rond landschapszorg. Filip Boury maakt een balans op.

HOE DE IDEE GROEIDE

Tegen de Franse grens aanleunend, ligt in het zuiden van West-Vlaanderen het Heuvelland. Vaak wordt verward met de Vlaamse Ardennen, waarvan het een verre zuidelijke uitloper is. De West-Vlaamse bergen (Kemmelberg, Rodeberg, Zwarte berg,...) vormen de kern van dit stuk platteland. Deze heuvels, met een hoogte rond de 150 m, deinen golvend uit in twee vlaktes: de IJzer- en Leievlakte.

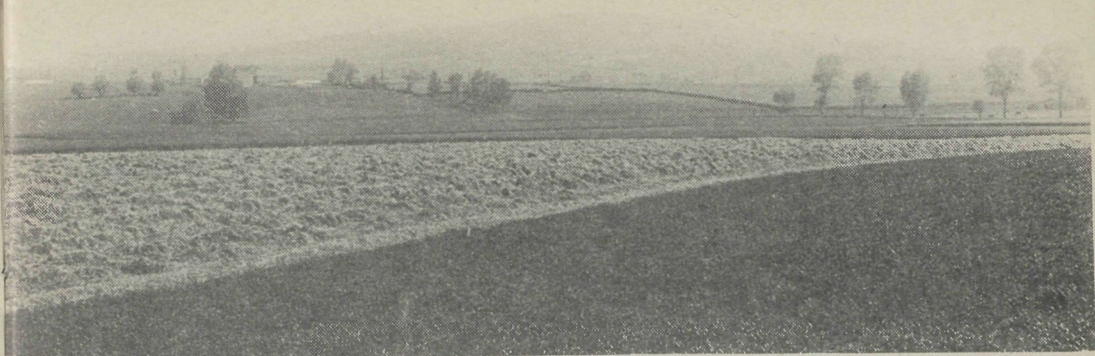
De landbouw tekent er het landschap, verspreid over 16.000 ha. Het reliëf en de geologische onderbouw zorgen voor een rijke variatie aan leefwerelden voor plant en dier: van nat naar droog, van arm naar rijk. De kleine bronbossen van het Essen-goudveilverbond behoren tot het meest boeiende, terwijl het bos op de drogere toppen een blauw tapijt van hyacinten vertoont in het voorjaar. Vooral de flanken van de heuvels worden gekenmerkt door een mozaïek van hagen, houtkanten, bomenrijen en knotbomen.

Voor een toevallige bezoeker ligt deze streek er onaangeroerd bij.

Nochtans is ook hier veel veranderd. We bekijken deze veranderingen vanuit een groene invalshoek.

De landschappelijke en biologische aftakeling is groot. Terzelfdertijd wordt het ekologisch belang van het platteland meer en meer onderkend. Dit wordt in toenemende mate maatschappelijk onderschreven. Op het terrein blijkt telkens weer hoe moeilijk toepasbaar intenties zijn. Evenwichten worden niet of moeilijk gevonden. Tegenstellingen groeien tussen de diverse funkties van het platteland: het wonen, het werken, het boeren, het rekreëren. Socio-economisch gaat het het platteland niet voor de wind. De tewerkstelling is problematisch. Veel jongelui trekken weg. Vernieuwing blijft uit. De kansen tot vorming zijn gering. Deskundigheid ontbreekt. Het is dan ook niet merkwaardig dat tot voor kort de milieubeweging totaal ontbrak in het Heuvelland. Het beleid in ons verstedelijkt Vlaanderen is meestal op stedelijke leest geschoeid. Kansen

DOEEVALLEI MET IN DE ACHTERGROND DE KEMMELBERG

Doevevallei met in de achtergrond de Kemmelberg: de landbouwer wordt onvoldoende verteld waarom die natuur zo belangrijk is. Vandaar de moeilijke verhouding. De milieu-edukatie schiet hier tekort.

tot eigen aanpak zijn gering.

In de stad heeft de milieubeweging zijn aktiefste kernen. Alle "groene" administratie zit torenhoog in de stad. Beslissingen en initiatieven lopen vaak uit tot regelrechte konfrontaties. Veel ekologisch ideeën-goed is nog niet tot het platteland doorgedrongen.

De stedelingen komen vaak in de streek, zijn er hartelijk welkom en gaan meepraten over dit platteland. De kans op betutteling is echter groot: zijn ideeën, zijn eisen worden voor waar genomen en de kansen tot samenspraak gaan zo verloren. De verschillen in levenswijze zijn nochtans erg klein: we rijden met dezelfde auto, kijken t.v.... Ook de plattelander werkt "gezellig" ver-lend.

De milieuwerving op het platteland verloopt erg stroef. Van een koherente aanpak is geen sprake.

Deze vaststellingen zetten het Opbouwwerk Heuvelland ertoe aan om initiatieven te nemen op het vlak van de milieuzorg. Sinds 1966 wordt door dit opbouwwerk hard gewerkt om terplekke initiatieven tot streekontwikkeling te nemen. In 1978 werd in het kader van het bijzonder tijdelijk kader een kracht aangenomen. Na

het verkennend werk werd in oktober 1980 gestart met het landschapscentrum.

Twee vaste krachten (een onderwijzer en een bosbouwkundig ingenieur), omgeven door een kern vrijwilligers zijn er de spil van. De taken van het centrum kunnen opgedeeld worden in vier domeinen:

1. studie, inventarisatie en dokumentatie;
2. beheersaanpak;
3. natuurbeschermingsedukatie;
4. algemene beleidsaanpak.

Dit centrum kon van bij de start steunen op een erg aktieve medewerking van de Werkgroep Natuur en Leefmilieu - Heuvelland. Deze aktiegroep werd in 1977 opgericht. Een kursus natuurgids in het nabije Roeselare zorgde voor een lichte natuurgidsen die de stuwende krachten werden in het centrum.

BEDENKINGEN NA ENKELE JAREN WERKING

We werken nu reeds enkele jaren. Dit gebeurt met vallen en opstaan. Wat bij ons gebeurt, willen we niet aandienen als "de" oplossing. Het is een aanzet, een poging tot een konkreet, plaatselijk initiatief. We

werken ver van de vele steriele diskussies. We proberen tussen de mensen te staan, ze te begrijpen, ons idee-engoed te vertalen.

Enkele bedenkingen na een paar jaar werking:

°De milieubeweging kwam in een versnelling terecht. Het centrum voor natuurbeschermingseducatie kreeg voet aan wal. De werkgroep natuur- en leefmilieu groeide en het milieubesef deinde verder over de streek uit. De Wielewaal-Westland kreeg nieuw bloed ingepompt. Een Groengroep - Poperinge ontstond. Tussen het centrum en deze verenigingen is er een voortdurende wisselwerking wat resulteert in een grotere slagkracht van de verenigingen en het centrum zelf.

°De aanwezigheid van vakkrachten laat toe snel in te grijpen. Boeiend en vruchtbaar is het samenspel tussen deze vakkrachten en vrijwilligers. Dit is de voorwaarde om dergelijk centrum te doen slagen. Het is een draaischijf tot samenwerking.

°De betrokkenheid in het centrum van de steekbewoner groeit. Dit is af te lezen uit de deelname aan wandelingen en kontakten in de streek. Dit houdt echter niet meteen in dat de bereidheid tot redeneren rond natuurbehoud en landschapszorg in ruime mate aanwezig is. Wel belangrijk is de toename aan "snuffelpalen", meestal natuurgidsen, verspreid over de streek. Zij zorgen voor een vlugge signalering van veranderingen en milieu-

Natuurwandeling in Heuvelland

ingrepen. Er kan vlug tussengekomen worden. Erg belangrijk is ook de positieve aanpak, vooral door de natuur-educatie. Dit werkt stimulerend op de inzet van de vele vrijwilligers en maakt openingen tot gesprek en samenwerking.

De kennis over de streek wordt terplekke vastgelegd en is bereikbaar voor iedereen. Dit garandeert een grotere bruikbaarheid en vlotte tussenkomst.

Het centrum is de groene tong in de streek. Met kennis van zaken meepraten vanuit de streek is mogelijk! Vrijwilligers en verenigingen kunnen beter gedocumenteerd naar buiten komen. Het centrum is meermalen een kanaal waarlangs verzuchtingen of wensen worden geformuleerd. Regelmatig wordt hulp ingeroepen van gespecialiseerde deskundigheid. Twee jonge mensen vinden werk in het centrum. Dit zijn zinvolle arbeidsplaatsen. We zetten ons af tegen de aanwezigheid van de meute groene ambtenaren in de stad. Zij moeten ook daar zijn waar natuur is.

NATUUR- EN MILIEUPROBLEMEN IN ONZE STREEK

Het tij van aftakeling kunnen we echter niet keren. De laatste restjes gave landschappen zijn klein en daarom erg kwetsbaar. De achteruitgang is vaststelbaar. Zowel recreatie, landbouw als wonenden dragen ertoe bij. Onze opengestelde bossen lijden onder recreatie. De jacht neemt abnormale afmetingen aan. De houtkoorts slaat in toenemende mate toe. Het is duidelijk dat de kleine bronbosjes erg belangrijk zijn voor het natuurbehoud. Er is onvoldoende ervaring met het beheer ervan. De tegenstelling landbouw-natuur uit zich vooral in het kappen van hagen, houtkanten en bomen en het saneren van vochtig, bloemrijke hooiweiden.

Sluikstorting in boereput.

Door de concentratie op de heuvelrug van de recreatie, de verspreide woningbouw, het uitspoelen van meststoffen en het lozen van mest is de oververvuiling een belangrijk probleem.

Niet één bronbosje is zonder sluikstort. De huisvuilverwerking houdt het nog steeds bij storten. De financiële draagkracht van de gemeenten om in de toekomst milieuvriendelijker te werk te gaan, is erg beperkt. De afhankelijkheid in inbreng van kennis is erg groot. De weerbaarheid erg beperkt.

Er zijn dringend onderzoek en experimenten nodig rond het afstemmen van de diverse ontwikkelingen op elkaar. Wat zijn de randvoorwaarden voor de ontwikkeling van landbouw en toerisme vanuit de ecologie? Welke maatregelen kunnen en moeten genomen worden? Welke middelen moeten ingezet? Deze en vele andere vragen kunnen niet door ons beantwoord worden.

De mogelijkheid om tot een efficiënt milieubeleid te komen op het platteland, ontbreekt. De wetgeving is versnipperd, moeilijk en ondoorgankelijk. Het toezicht op de naleving is erg gebrekkig. We hebben dringend nood aan een nieuwe generatie veldwachters. Ook de bevolking is nog niet doordrongen van het belang van milieuzorg. Belangrijke inspanningen moeten ook hier nog geleverd worden. De vrijwillige inzet voor het milieu komt moeilijk op gang. De financiële steun aan de partikuliere organisa-

ties is beperkt. De wil om te betalen voor betere, gezondere landbouwprodukten is miniem. Het succes van de talrijke motor- en autowedstrijden wijzen eveneens op een grote nood aan milieupopvoeding.

In onze streek is het draagvlak van het centrum nog te klein. Enkele bevolkingsgroepen worden niet of onvoldoende bereikt. De inbreng van de vrijwilligers verschilt sterk naar gelang het deelaspekt: van sterk (natuuredukatie) tot zwak (beleid). De betrokkenheid in het beleid zal moeilijk blijven als het blijft uitmunten in onduidelijkheid en geslotenheid.

Veelal blijkt een enorm gebrek aan contact tussen de overheidsdiensten en de bevolking ter plekke (inbegrepen de plaatselijke gemeentebesturen). Het blijft beperkt tot een lawine papier. In de werking blijft het steeds moeilijk te kiezen tussen preventief en repressief optreden. Akties op korte termijn kunnen een werking op lange termijn vergallen.

Op het vlak van natuur- en milieuedukatie wacht nog een reuze taak. Dit is een uitdaging voor de toekomst van de milieubeweging. We moeten uit ons isolement. Deskundigen praten gemakkelijker met elkaar dan met de bevolking. Vertalen van deskundigheid is erg moeilijk. De kloof wordt steeds groter. Milieuzorg wordt onvoldoende erkend door de plattelander, overheid en bezoeker. Is dit onwetendheid? Wordt het welzijn van de plattelander te weinig benadrukt?

De toenadering tot de landbouwsector is erg moeilijk. Heel wat milieu-onvriendelijke handelingen zijn puur economische noodzaak. Bovendien is onvoldoende gekend wat precies de gevolgen zijn voor het milieu. Emoties overwegen!

Bij het benaderen van de landbouwer, heeft de milieubeweging erg weinig oog voor de dagdagelijkse beslommering van de boer. Er wordt voort-

durend gehamerd op zijn negatieve daden. Dit schuift hem in de verdigting.

De landbouwer wordt onvoldoende verteld waarom die natuur zo belangrijk is. Dit moet gebeuren door scholing en kontakt. Een "gevoelige" boer laat bomen staan. De milieuedukatie schiet hier tekort. De boer moet individueel kunnen vaststellen dat die milieuzorg voor hem niet terug een bijkomende blok aan zijn been is. Dit wil zeggen: er moet financieel en met mankracht gesteund worden.

De toeristische sektor wreet blind het landschap op. De vraag van vele bezoekers naar sensatie, plezier,... is groot. De horeca en het beleid spelen hierop in. Het is duidelijk dat een beleid, vertrekkend vanuit het landschap, grenzen en voorwaarden moet scheppen. Kan een toerisme, geschoeid op puur winstbejag, zich dit opleggen?

«Heuvelandse Landschapscentrum»,
Dorpstraat 12
8948 Kemmel
tel. 057/44 47 10

Steeds duidelijker stelt zich het probleem van de draagkracht van onze bossen en natuurgebieden. Het is duidelijk dat ook hier dringend onderzoek noodzakelijk is.

Het beheer van de vele verspreide landschapselementen stelt vele problemen. Door de inzet van vrijwilligers bij het beheer wordt bij ons gezocht naar oplossingen. Doch het staat vast dat én de landbouwsektor én de plaatselijke overheid hierin een belangrijke verantwoordelijkheid te dragen hebben. We hebben ook wat ervaring met het leggen van kontakten om natuurgebieden in beheer of medebeheer te nemen. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de Belgische Natuur- en Vogelreservaten. De problemen die we ontmoeten zijn veelvuldig:

- de eigenaars zijn onvoldoende op de hoogte van het natuurbehoud;
- er is groot wantrouwen ten opzichte van beheers- en huurovereenkomsten omdat het natuurbehoud als vragende partij niet gekend is. Vooral het probleem van engagement op lange termijn, noodzakelijk voor efficiënt beheer, stelt zich. Meestal gaat het om kleinere gebieden, ingesloten in grotere. Dit stelt steeds problemen van toegankelijkheid en bespreekbaarheid met de pachter;
- het inschakelen van de boer in het beheer is erg moeilijk. Het vergt een langere aanwezigheid om vertrouwen te doen groeien, tenzij de overheid zich natuurlijk voor de kar spant.
- Het medegebruik door jacht en recreatie stelt veelal moeilijk oplosbare problemen;
- Voor de aankoop, huur, beheersovereenkomsten en vergoedingen is te weinig geld voorhanden, zowel bij overheid als partikuliere sektor. Erg onduidelijk zijn ook de prijzen die voor de huur of aankoop kunnen gegeven worden.
- Er is onvoldoende ruimte vanuit de wetgeving. Natuurgebieden op het gewestplan bv. houden geen verplichtingen in. Zo maken we het nog steeds mee dat visvijvers gegraven worden in N-gebieden. De verhouding tot de pachtwet is onduidelijk.

In het kader van dit artikel konden we moeilijk gaan opsommen wat wij allemaal geprobeerd hebben, hoe het allemaal verliep. Wij houden ons in ieder geval ter beschikking om in te gaan op iedere vraag tot samenspraak en informatie. Wij hopen in de toekomst naar buiten-uit kontakten met gelijkaardige werkingen tot stand te zien komen. Er is nog veel, zéér veel werk voor de boeg in de sektor van de milieu- en landschapsczorg. Dit vele werk moet echter nog teveel amateuristisch gebeuren, dit door velerlei oorzaken.

ER WAREN EENS... OOST-VLAAMSE GEWESTPLANNEN

Johan Schelstraete

Er was eens, zo beginnen immers de meeste sprookjes, in de 20ste eeuw een klein landje in het grijsgroene Europa, Vlaanderen genaamd, dat in de zeventiger jaren in de dwangloos van de gewestplannen gestopt werd.

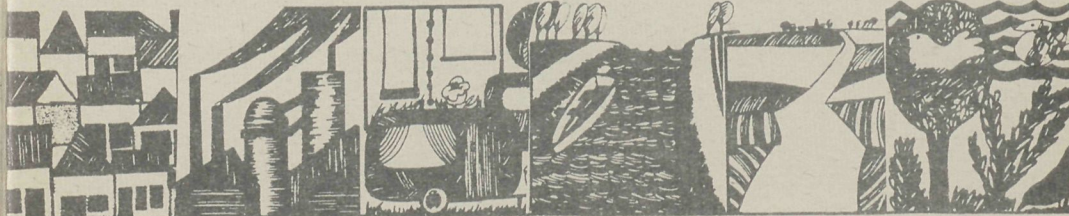
Niet zonder moeite, niet zonder zweet en tranen evenwel. Maar na een lange voorgeschiedenis kwam in dit kleine deelkoninkrijkje van Boudewijn, op voorstel van vele eerbiedwaardige excellenties, in 1962 de WET OP DE RUIMTELIJKE ORDENING EN DE STEDEBOUW tot stand. Het was ocharme al zo laat. Vlaanderen was immers niet meer zo maagdelijk groen, al eerder grijs en grauw dan groen. Maar eindelijk zouden de 25 Vlaamse gewesten beschikken over een kordaat ruimtelijk bestemmingsplan. En voortaan, zo luidde de ministeriële boodschap, voortaan zouden geen villa's meer in natuurreservaten gebouwd worden. Voortaan zouden geen hinderlijke bedrijven meer de woonzones onveilig maken. Voortaan zou.

er zou zoveel, en er zou zelfs voortaan en voorgoed paal en perk worden gesteld aan de ruimtelijke willekeur, de "allesmag" en de wanordering van 't fiere Vlaamse land.

De vreugde was groot. En de jaren gingen voorbij. Maar de vreugde duurde niet lang. Want bij het opstellen van de voorschriften van de gewestplannen werden in 1972 een aantal 'overgangsmatregelen' genomen en 'uitzonderingsartikelen' ingelast. Er kwam tot overmaat van onduidelijkheid zelfs een 'groene kabinetsbijbel' aan te pas. De grijze excellentie wikte, de onthutste planologen schrikten, de brave groene jongens knikten.

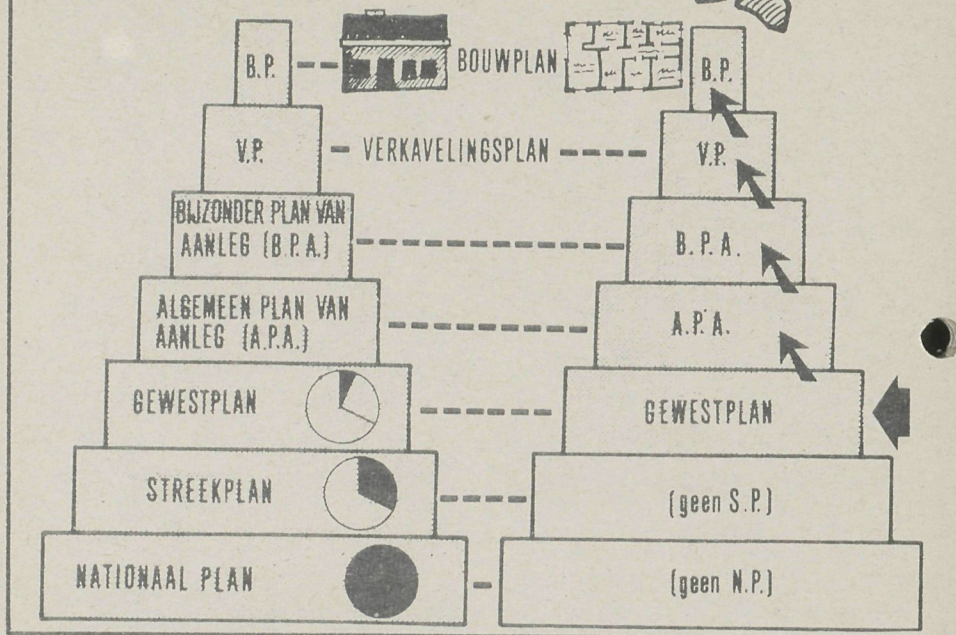
Het vervolg van dit verhaal situeert zich 6 jaar later in 1978. Toen, in plaats van de overgangsmatregelen te schrappen, wie had dat verwacht, werden ze tot groot jolijt van grondspekulanten, verkavelaars, betonmakers en bouwpromotoren, tot ergernis van kleine Jan, nog méér versoepeld en voor onbepaalde duur in stand gehouden.

Tal van waakzame burgers veerden recht en vonden dat het welletjes was. Zij zagen Vlaanderen van groen naar grijs. En zagen hoe hun orderingsminister, die voor dat alles verantwoordelijk was, de overwinningen in het "Rekord-boek-van-Guinness" aan het opstapelen was. Op vele bladzijden lazen zij de naam van hun staatssekretaris en gemeenschapsminister voor 'Ruimtelijke

toestand in de meeste
andere landen...

...en in België

Ordering, Landinrichting en Natuurbehoud'. Voorwaar de enige minister in Europa die zo'n mooie officiële titel had.

Op blz. 212 onder sierlijke letters "Langs kronkelwegen gaan...", wat verder onder het stoute "met twee woorden spreken...", op pagina 466 stond opnieuw zijn naam onder de titel "veel beloven, weinig geven...", ook onder "zijn kar keren" en "de molen naar de wind draaien..." Ohwee, bijna onopgemerkt op de 815de bladzijde in de lange rij rekordhouders van de levenskunst "luister naar mijn woorden, zie niet naar mijn daden". En, we durven het bijna niet te verklappen, maar zelfs helemaal achteraan in het meest omvangrijke hoofdstuk dat de titel draagt: "Wat ik gisteren gezegd heb weet ik niet meer, wat ik morgen zal verkondigen doet nog geen zeer..."

De tijd stond niet stil, en in december 1981 zond die intussen beroemd geworden koninklijke onderdaan een mooie principesverklaring de wijde wereld in. Wel 3 vellen lang. Mooi maar zo ongeloofwaardig en, voor wie aandachtig las, vol beloften om een beleid te voeren waardoor de schaarse open ruimten uiteindelijk gevrijwaard zouden worden, de steden en dorpen leefbaar zouden worden, er in natuurrecreatie voorzien zou worden, de overtreders streng gestraft zouden worden, de toestand van allesmag en de onwettelijkheid opgeheven zou worden, de openbare besturen met toezicht belast zouden worden, en de bevolking tenslotte milieubewust zou worden. Maar deze bevolking geloofde al lang niet meer in de mooie woorden van haar grijze excellentie en zo leidde het gewestplangeoefel - zo werd gezegd - in de kleurenrijke herfst van 1981 tot een kaderdag.

Een kaderdag van de Milieufederatie Oost-Vlaanderen (M.F.O.), waardoor de leden in de overvolle vergaderzaal van het kasteel met " 't Verloren Bos" als toepasselijke naam, besloten werd een 'zwartboek' op te stellen.

De plaatselijke aktiegroepen van zes Oostvlaamse regionale milieufederaties, het Meetjesland, het Denderland, het Durmeland, de Gentse Kanaalzone, het Vlaamse-Ardenennenland, en het noordelijke Waasland zouden eensgezind de laarzen aantrekken, het stalen ros opzadelen en op speurtocht

om de ondergraving en de overtredingen van hun gewestplannen in een provinciale kaart te brengen. Hard bewijsmateriaal verzamelen dus, en te boek stellen. Voor wie ooit nog aan het verstoppertje-spelen, het knoeiwerk, de onwettelijkheid van 't ruimtelijk beleid zou twijfelen.

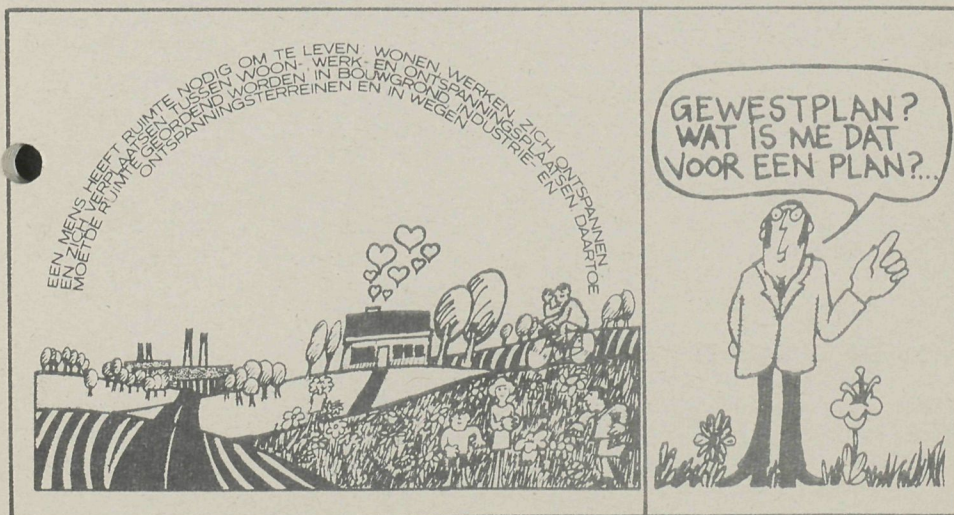
Vandaag de dag leest U het eind van dit verhaal. Want 18 maanden later, op 7 mei, volgde in Eeklo de tweede Oost-Vlaamse milieukaderdag. Een logisch vervolg met het thema "Landbouw en milieu - eenzelfde strijd?" Op het eind van de dag hield MFO een perskonferentie naar aanleiding van

het eerstdaags verschijnen van het zwartboek.

Er werd verteld hoe 't ruimtelijk beleid in Vlaanderen sinds de eerste kaderdag verder evolueerde en er werden konklusies getrokken uit de resultaten van het 100 blz. dikke zwartboek, waarop we in een volgend nummer van Milieurama uitgebreid zullen terugkomen.

DAG-AAN-DAG-BELEID

Vandaag de dag weet niemand nog waaraan hij zich moet houden. In plaats van het, in een krisistijd als deze, onmisbare termijnvize-beleid waarin de herwaardering van de ruimte kadert, botsen we voortdurend - en ons onderzoek bewijst dat - op een mistig en verkwistend "dag-aan-dag-beleid". Een beleid dat pas in de 2de helft van de zeventiger jaren, en vooral vanaf 1977, desastreus vormen aannam. Ons zwartboek staat vol van voorbeelden van nodeloze toegevingen en een laks beleid. Het is een aanklacht tegen de voortdurende uitholling van de gewestplannen.

Want wij hebben de indruk dat het nog niet genoeg is met
 - de toelichtingsnota tot het K.B. van 28.11.1972 (de elastische overgangsmatregelen en uitzonderingen);
 - het K.B. van 13.12.1978 waardoor de voorschriften zelf van de gewestplannen werden gewijzigd (uitbreidings-, sanerings-, en opvullingsprincipe), ongeacht het toen terzake negatief advies van de Raad van State (thans bevestigd in het arrest Eikendaal).

VREES VOOR DE TOEKOMST

Er is ook nog het K.B. van 16.12.1981 waardoor de lijst van de werken die het schepenkollege zelf mag vergunnen aanzienlijk werd uitgebreid.

Bovenop dit alles, we houden ons hart vast, hebben we de indruk, of is het al zekerheid, dat Akkermans heel binnenkort een ontwerp van dekreet heeft klaargestoomd om het toepassingsgebied van deze uitzonderingen nogmaals, en in zeer sterke mate, te verruimen. Met een wettelijk karakter zou zelfs de inspraakprocedure, vereist om vergunningen te bekomen, strijdig met het gewestplan, opgeheven worden.

De toekenning van dergelijke afwijkende vergunningen zou nog uitsluitend worden overgelaten aan de bevoegdheid van de gemachtigde ambtenaar van Stedebouw.

De gewraakte artikelen 21 en 23 van de Stedebouwwet worden ook herzien en dit zal er op neerkomen:

- 1) dat alle bestaande konstrukties, ongeacht hun aard, staat en ligging verbouwd of uitgebreid zullen kunnen worden ten behoeve van een totaal nieuwe functie. Konkreet zou dit kunnen betekenen dat een kleine vervallen hoeve gelegen in een natuurgebied, zal kunnen worden omgetoverd tot een K.M.O.-bedrijf. Zo zal ook elk van de talloze illegale weekendverblijven, gelegen in een natuurreservaat, plots een restaurant kunnen worden. Konform het gewestplan.
- 2) dat de beperkende norm van de opvullingsregel (70 meter) of van een B.P.A. op gemeentelijk niveau zal wegvallen. Akkermans wil de toepassing van de opvullingsregel overlaten aan de vrije beoordeling van de gemachtigde ambtenaar, waardoor het weer heel gemakkelijk mogelijk wordt om terug, en veel meer dan vroeger, bouwvergunningen af te leveren in natuur- en landbouwgebieden.

S.P.-Kamerlid Luk Vanden Bossche uit Gent interpelleerde de minister hierover op 21 april tijdens de bespreking van de begroting-Akkermans in de Vlaamse Raad. Wij wachten met spanning het antwoord en de verdere evolutie af, en vrezen het ergste voor de toekomst van de Ruimtelijke Ordening in ons land wanneer dit alles inderdaad mogelijk wordt.

Eén zaak is zeker: de milieubeweging in Vlaanderen blijft zich inzetten tegen deze geruisloze doch effectieve ondergraving van de gewestplannen. Het Zwartboek dat eerstdaags verschijnt is één stap, geen eindpunt.

- De Elisabeth Haub-prijs voor 1982 ter bevordering van het milieurecht werd toegekend aan Professor Suetens, die ongetwijfeld zijn sporen heeft verdiend op dit terrein.
- Diverse Westvlaamse milieuverenigingen hebben hun protest geuit tegen de LNG-terminal te Zeebrugge. De aktuele ontwikkeling van pijpleidingaanvoer maakt dergelijk duur en jaarlijks project onverantwoord. Het schrikt daarenboven inplanting van nieuwe bedrijven af, waardoor de tewerkstellingsmogelijkheden blijven dalen.
- In Honduras zijn bij een groeiend aantal kinderen geboorte-afwijkingen gekonstateerd. Deze worden veroorzaakt door ernstig met pesticiden verontreinigd voedsel en water. In de moedermelk worden aldus tot 95 % te hoge gehalten toxische stoffen aangetroffen. Aldus een rapport van de Hondurese medische dienst.
- De Trembling waterkrachtcentrale, gepland in een Maleisisch Nationaal Park, zal dank zij een stroom van protesten en verzoeken tot bescherming van het Park, niet worden gebouwd.
- Het merendeel van het vervoer van toxisch afval wordt verzekerd door privé firma's. Deze worden slechts sporadisch gecontroleerd door de bevoegde diensten. Aldus minister De Croo in antwoord op een parlementaire vraag.
- Het Amelisweerd-bos ligt plat. De milieubeweging ervaart zijn (on-)macht. Het parlement had beslist met een stemverhouding van 71 tegen 69 vóór de weg bij Amelisweerd. Via een salamitechniek was de beslissing geforceerd: met kleine, onopvallende stappen wordt de realisering van een moeilijk verteerbaar plan voorbereid. Wees op uw hoede dus.
- Zopas startte in Vlaanderen de werkgroep afzet hormonenvrij vlees. Deze onderzoekt de mogelijkheden om de produktie, afzet en controle op hormonenvrij vlees te verbeteren en dit via de inrichting van een hormonenvrij circuit.
- Ook dit jaar kan de schildpaddeninvasie in ons land doorgaan. Vorig jaar werden er 20.000 ingevoerd, waarvan er 16.000 gestorven zijn. Het CCBV en de VVDB (Vlaamse Vereniging voor Dierenbescherming) hebben heftig geprotesteerd: de Konventie van Washington is na 10 jaar nog niet tot wet omgezet en controlemechanismen zijn onbestaande of niet kompetent.
- Eindelijk voldoet België aan de Europese richtlijnen inzake de kwaliteit van het oppervlaktewater. Nu de wetteksten goedgekeurd zijn, is het echter nog wachten op uitvoeringsbesluiten.
- Het wetsontwerp van Staatssekretaris Aerts betreffende het verdrag van Oslo (dumpen van afvalstoffen in zee) werd goedgekeurd. Hierdoor wordt - alvast op papier - het storten en verbranden van afval op zee duurder en moeilijker. Alle bevoegdheid dienaangaande berust nu enkel nog bij Aerts. Uitzonderingen zijn mogelijk... doch slechts na een onderzoek naar de alternatieve mogelijkheden.
- Wildpeace België verzamelde in zes maanden tijd 60.000 handtekeningen tegen de uitbuiting van exotische dieren. Bij het in ontvangst nemen ervan op 16.2.1983 verzekerde staatssekretaris De Keersmaecker dat de uitvoeringsbesluiten van de overeenkomsten van Washington en Bern en het wetsvoorstel ter bescherming van de dieren in de eerstkomende weken definitief zouden geregeld worden.

M.B.

BEGRIPSVERWARRING EN GEHEUGENVERLIES

Rik Gysels

Een aantal kritische bedenkingen van Rik Gysels rond BBL en het begrip "landschapspark" n.a.v. de oprichting van de Werkgroep Natuurbehoud - Vlaanderen. De redactie hoopt dat dit artikel kan bijdragen tot de konstruktieve discussie over de problematiek.

BEGRIPSVERWARRING I.

In het tijdschrift van de Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedschoon, jg. 52 nr. 1, van januari-februari 1983, is in de rubriek 'Op de bres' onder het kopje 'Nog steeds begripsverwarring' de volgende tekst te lezen (p. 27): "Natuurbehoud - Vlaanderen vindt dat er klaarheid moet komen bij het hanteren van de begrippen 'natuurpark' en 'landschapspark'. De verwarring is nogmaals gebleken tijdens de recente studiedag Landschapsekologie aan de R.U.G. Daarom zal de werkgroep een tekst rondsturen waarin de terminologie wordt gepreciseerd op basis van het betreffende werkdokument voor het 3de Groenkongres."

Bij deze tekst hebben wij enkele opmerkingen alsook enkele vragen. Eerst maar de opmerkingen:

1. Vooreerst willen wij de lezer duidelijk maken, dat de hogergenoemde verwarring op de studiedag er mischien was in de hoofden van een aantal toehoorders, maar zeker niet bij de medewerkers van het onderzoeksteam, die wel degelijk wisten waarover ze praatten. De meerdere

betekenissen die aan de term 'natuurpark' werden en worden gegeven, werden op de studiedag aangehaald en toegelicht, en tenslotte werd voorgesteld om m.b.t. het gebied Overmere-Donk, dat op die studiedag aan de orde was, de term 'natuurpark' gewoon te gebruiken als een voor iedereen begrijpelijke werkterm.

2. Het rondsturen van een werkdokument van het 3de Groenkongres is een loffelijk initiatief, dat de blik van velen kan verhelderen, maar het is niet voldoende. De kwestie natuurpark-landschapspark (synoniem, komplement of tegenstelling?) is nl. nog breder dan in de specifiek Vlaamse kontekst in oktober 1980 op papier werd gezet. Ook in Nederland is er immers een duidelijke diskrepantie tussen de ambtelijke terminologie en dat wat de wetenschappelijke onderzoeker onder deze begrippen verstaat.

3. De begripsverwarring m.b.t. de wetenschappelijke en de ambtelijke terminologie in Vlaanderen en in Nederland, is door ons a.h.w. geïnventariseerd in een artikel in het Vakblad voor Biologen van oktober 1981 (Jaargang 61, nr. 18, p. 403-407) en ter verduidelijking van deze ongehoord ingewikkelde situatie ook in schema gezet. Het is van buitengewoon groot belang, dat aan deze begripsverwarring zo spoedig mogelijk een einde wordt gesteld, want zij brengt misverstanden, tijdverlies en ellenlange steriele discussies mee, die niet alleen de landschapsekologie als wetenschap schade berokkenen, maar ook de efficiëntie van het natuur-

bud in een beperkt Vlaams, een breder Belgisch of in een algemeen Nederlands kader.

4. Wij stellen dan ook voor om de discussie 'terminologie van natuurterreinen' uit te praten en definitieve, voor het ganse Nederlandse taalgebied bindende definities op papier te zetten in een werkgroep, die zowel Vlaamse als Nederlandse wetenschapsmensen en ambtenaren omvat, welke laatste deze definities in officiële stukken, wetten en dekreten zullen gaan opnemen en aanwenden. Allicht is de werkgroep 'Leefmilieu, natuur en landschap' van het Algemeen-Nederlands Congres de meest geschikte formatie, om tot deze werkzaamheden de aanzet te geven, dit alles ook in de geest van het Taalunieverdrag zoals het in september 1980 tussen Nederland

Vlaanderen afgesloten werd (lit. 4-c).

BEGRIPSVERWARRING II.

Na deze opmerkingen dan de vragen. Wat is 'Natuurbehoud - Vlaanderen' eigenlijk? Natuur- en Stedeschoon geeft uitsluitend hierover in hetzelfde nummer, zelfde rubriek, onder het kopje 'Hoopvolle start van Natuurbehoud-Vlaanderen' (p. 25). Wij nemen de tekst door en zetten

onze vraagtekens: "De werkgroep Natuurbehoud-Vlaanderen (opgericht door het Nationaal Verbond voor Natuurbescherming en BBL-Vlaanderen) is op 25 oktober voor het eerst bijeengekomen".

..."het formuleren van voorstellen aan het Nationaal Verbond vanuit zijn Vlaamse vleugel (natuurbeschermingsdagen, toetreding van nieuwe leden, samenstelling van de raad van beheer, suggesties voor gezamenlijke akties 'van' (sic) de Franstalige vleugel), het behartigen van de inbreng van de sektor natuurbehoud in de werking van BBL-Vlaanderen, het verzekeren van een vlotte doorstroming van opvattingen en inzichten naar officiële instanties, partikuliere organisaties en naar de publieke opinie".

Einde citaat. Even rekapituleren en ontcijferen: Natuurbehoud-Vlaanderen, de dubbel overkoepelde of overkoepelede werkgroep van NVN en BBL formuleert voorstellen aan zijn eigen NVN, behartigt zichzelf bij zijn even eigen BBL, doet suggesties voor gezamenlijke akties 'van' de Franstalige vleugel (er zal wel moeten staan: met i.p.v. van) van het Nationaal Verbond (en Inter-environnement - Wallonie, zijn die in de ban geslagen? Hier ligt een kommunautaire klui voor de liefhebbers!) en doet verder wat NVN en BBL doen of zouden moeten doen.

Inspraak

Kom nu jongens. De officiële instanties zijn wel meer gekkigheden gewend, de partikuliere organisaties ook, maar de publieke opinie pruimt zoiets niet meer, zelfs in Vlaanderen niet. Laten we gewoon vaststellen dat het bestaande systeem niet werkt, en daar eindelijk de passende konklusies uit trekken. Dat kan alleen maar zijn wat op dat bewuste 3de Groenkongres al werd vastgesteld, voorgesteld, gestemd en aangenomen: laat BBL-Vlaanderen een algemene vergadering bijeenroepen, liefst onder de vorm van een studiedag, en laat men daar overgaan tot een efficiënte structurering van de vereniging, want zoals het tot op heden gaat, kan het be-slist niet verder gaan. Desnoods moet het maar met een naamsverandering compleet, want ook omdat een illustere Belgische bank zich de initialen van de Bond Beter Leefmilieu heeft toegeëigend, is in de ogen van velen BBL de BBL niet meer.

Let op natuurbeschermers en milieumensen, NVN en BBL, beide structuren die de verenigingen voor natuurbehoud pretenderen te overkoepelen, de ene samen met o.m. toeristisch gerichte verenigingen, de andere samen met milieufederaties, -groeperingen en -aktiekomitees, die twee dus richten nu, de een vanuit 'nationale' hoek, de andere vanuit 'Vlaamse behalve Brussel'-hoek, een werkgroep Natuurbehoud op, genoemd Natuurbehoud-Vlaanderen, die als wij goed begrijpen dus dubbel

overkoepeld is (of is het dubbel overkoepelend?).

"Van bij het begin werd duidelijk gesteld dat de werkgroep uitsluitend materies van natuurbehoud op Vlaams niveau (vetjes in N. en S.) zal behandelen".

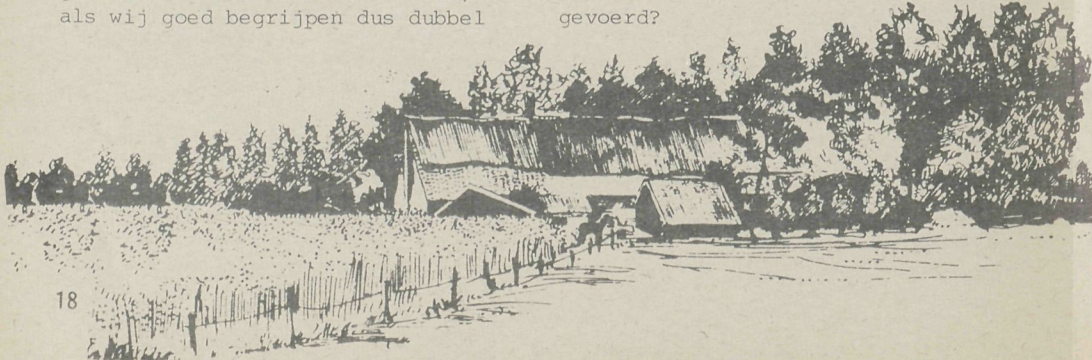
- Is een terminologiekwestie van natuurterreinen een materie van Vlaams niveau? O.i. is dit een kwestie van gebruik van de Nederlandse taal, een kwestie dus die het "Vlaams niveau" overstijgt (zie hoger); maar goed, laten we op dit punt niet krenterig wezen en verder lezen.

"De inhoud kan als volgt worden bepaald: het innemen van standpunten in natuurbeschermingskwesties, aanbevelingen inzake de strategie van het natuurbehoud (in het kader van de milieubeweging)"...

- Waar dienen de natuurbeschermingsverenigingen dan zelf nog voor? Gaat Natuurbehoud-Vlaanderen voor, naast of in hun plaats staan? En waarvoor moet BBL dan nog dienen? Alleen voor 'milieuzaken'? En wij die dachten dat natuur en milieu door BBL on-scheidbaar verklaard waren?

..."Het verzorgen van een goede coördinatie onder de Vlaamse natuurbeschermingsverenigingen"...

- Is die er dan nog niet? Wat hebben het Nationaal Verbond sinds 1954 en de Bond Beter Leefmilieu sinds 1970 dan in 's hemelsnaam uitgevoerd?

GEHEUGENVERLIES

Dat het dus met BBL niet allemaal koek en ei is, weet ook Natuur- en Stedschoon te berichten (zelfde nummer, zelfde rubriek), onder het kopje "BBL uit de rode cijfers" (p. 25): "Of daarmee nu ook de interne tegenstellingen vlug zullen zijn overbrugd, valt op dit ogenblik nog niet te voorspellen. Door zijn positie van gesubsidieerde organisaties is, volgens sommige aangeslotenen, BBL te zeer afhankelijk van de overheid, die we zelf geregeld op de vingers moeten tikken wegens haar ontoereikend milieubeleid. Maar een degelijk alternatief heeft tot nog toe niemand voorgesteld".

Het kursief in het citaat is van ons, want deze meest krasse bewering uit het hele tijdschriftnummer verdient toch wel een onderlijning. Voor wie het nog niet wist, op datzelfde hogergenoemde 3de Groenkongres was een ganse sektie aan de herstrukturering van de natuur- en milieubeweging in Vlaanderen gewijd, en legde zij na meer dan een jaar werk haar uitvoerig gedocumenteerd verslag neer. Aan die sektie en aan de totstandkoming van het verslag werkten afgevaardigden mee van praktisch alle natuur- en milieuverenigingen in Vlaanderen, inclusief een viertal van Natuur- en Stedschoon, waaronder enkele bestuursleden.

Dat die meest krasse zin daar nu neergeschreven is, kan dus 3 mogelijke verklaringen hebben:

- Ofwel is Natuur- en Stedschoon ter kwader trouw, en probeert zij een hecht doortimmerd voorstel tot herstrukturering van BBL te verdonkeremanen of te negeren, mogelijk omdat zij meent dat de

natuurbehoudsverenigingen in 't algemeen en Natuur- en Stedschoon in 't bijzonder niet gebaat zijn bij een sterke BBL. In deze mogelijkheid geloven wij niet;

- ofwel beschouwt Natuur- en Stedschoon het voorstel van het Groenkongres wel als een alternatief, maar niet als een deugdelijk; dit zou evenwel neerkomen op een ernstige desavouering van haar leden en bestuursleden die in de betrokken sektie aan de totstandkoming van het herstrukturering voorstel hebben meegewerkt; in deze mogelijkheid kunnen wij eveneens nauwelijks geloven;

- wij zijn dus wel verplicht te geloven in de 3de mogelijkheid, nl. dat Natuur- en Stedschoon de hele zaak gewoon is vergeten.

Het is immers in natuur- en milieukringen welbekend dat de gemiddelde leeftijd van de leden van Vlaanderens oudste natuurbeschermingsvereniging met de jaren gestadig klimt, en vergetelheid is nu eenmaal een van de kwalen van de oude dag, waarvoor men met de glimlach het nodige begrip pleegt te brengen.

Het bovenstaande mag een beetje hatelijk klinken, maar zo is het dus nadrukkelijk niet bedoeld. Schrijver dezes, zelf jarenlang trouw lid van Natuur- en Stedschoon, ziet de vergrijzing van de vereniging met lede ogen aan en hoopt van harte, dat op de valreep van de 'ondergang door uitsterven' door een nieuwe aanpak het tij kan worden gekeerd.

Maar terzake: alles bij elkaar zou Natuur- en Stedschoon er goed aan doen, zijn lezers aan het bewuste werkstuk van het Groenkongres te herinneren en ze tot lezing en

Inspraak

bestudering te stimuleren. Dit in geval dat zoiets nog niet zou gebeurd zijn in 1980 of kort erna, want dat weten wij niet, zoals wij ook niet weten of het in de BNVR, de Wielewaal, het CCBV en andere 'gevestigde' natuurbehoudsverenigingen gebeurd is; en hoe staat het met de regionale verenigingen en de milieufederaties? Want dat alles was in oktober '80 toch afgesproken?

Het zou dus een goede zaak zijn, moesten alle groene- en milieujongens in Vlaanderen dit plan voor een herstructurering van BBL (opnieuw) onder ogen krijgen, en teoretisch kan dat via Milieurama. Maar hoeveel abonnementen heeft Milieurama? En hoeveel leden tellen Natuur- en Stedeschoon, de BNVR, de Wielewaal en het CCBV, om alleen maar de 'groten' te noemen, samen? Ons is alleen in 'Mens en Vogel' een stukje over Milieurama bekend (jg. 1981, III). Het zou beslist geen kwaad kunnen, moesten ook de andere verenigingen Milieurama wat meer bekendheid geven bij hun leden.

ONAFHANKELIJKHEID EN KRACHT DOOR EENHEID

Laten we dus het bewuste diskussiestuk 'samenwerking tussen de natuur- en milieuverenigingen onderling' van het 3de Groenkongres (nogmaals) ter lezing aanbevelen aan ieder die de herstructurering van BBL ernstig ter hand wil nemen. Het staat integraal in het Kongresboek van het 3de Vlaams Wetenschappelijke Kongres voor Groenvoorziening, zoals het voluit heet, Antwerpen, 17-18 oktober 1980, te verkrijgen bij de Vereniging voor Groenvoorziening te Leuven, Minderbroedersstraat 8.

Wij gaan de tekst hier dus zeker niet harnemen, maar in het kort toch dit: behalve de historiek en verantwoording, en de schema's met een (wenselijke) structuur voor BBL-Vlaanderen en ter vergelijking de (feitelijke) structuur van Natuur en Milieu - Nederland, bevat het stuk een voorstel om BBL financieel onafhankelijk te maken, massaal leden te winnen niet alleen voor zichzelf maar evenzeer voor de samenstellende verenigingen en federaties, en bovendien nog een reservatenfonds en een monumentenfonds te starten. Van een deugdelijk alternatief gesproken.

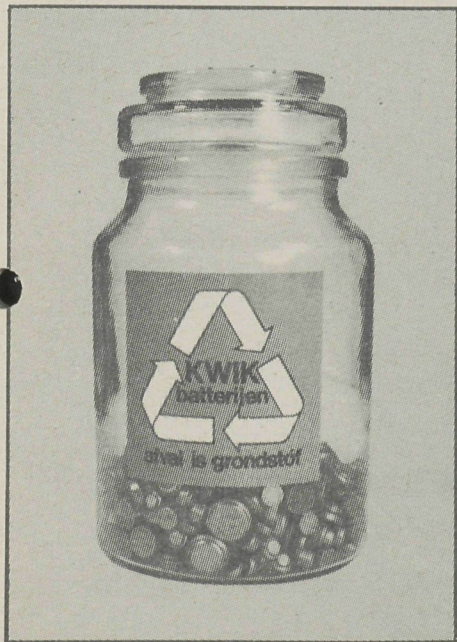
Het stuk is tenslotte geschreven in de opbouwende, ja entoesiaste be-
toogtrant die eigen is aan mensen die geloven in de toekomst, een andere toon dus dan degene die opwelt uit dit stukje, dat te maken heeft met verleden en heden, daar de bittere konklusies uit trekt en dat niet vrij is van ironie, sarkasme en enkele druppels venijn. Moge niemand die druppels proeven als een persoonlijke rankune, tegen welke persoon of tegen welke groepering dan ook, maar laat eenieder ze slikken als de medicijn, die de letargie kan keren van allen die de eenheid en de kracht van de Vlaamse natuur- en milieubeweging kunnen belichamen.

SELEKTIEVE OPHALINGEN VAN KWIKBATTERIJTJES: EEN MUST

Luc Waterschoot.

In het kader van de organisatie van selectieve ophalingen van materialen dient men in de eerste plaats oog te hebben voor die bestanddelen van producten die, als afval, problemen scheppen voor ons leefmilieu.

Zo'n bestanddeel is kwik dat aanwezig is in de kleine kwikbatterijtjes die wegens hun hoog rendement en regeneratievermogen gebruikt worden in fototoestellen, rekenmachientjes, gehoorapparaten en uurwerken. Na gebruik belanden de meeste kwikbatterijtjes tussen het huishoudelijk afval en de hoeveelheid kwik die ze bevatten (30 %) komt also te-

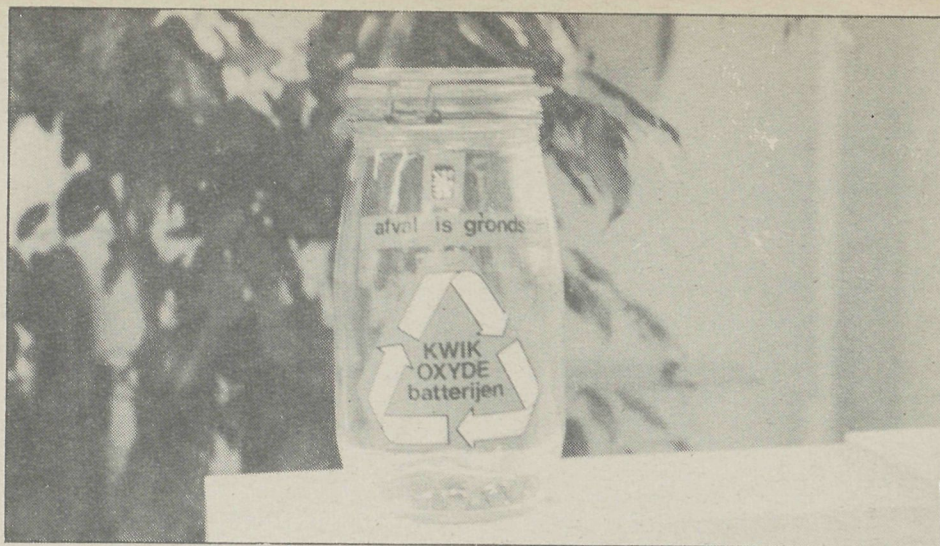

recht in de verbrandingsoven. Door de hoge temperatuur in deze ovens (+ 1000 ° C) en de hoge vluchtigheid van het metaal wordt het kwik met de verbrandingsgassen in de atmosfeer gebracht. Het totale aandeel van de kwikbatterijtjes in de totale kwikvervuiling wordt geraamd op 5 tot 6 procent. Rekening houdend met de relatief grote hoeveelheid kwik per batterijtje, namelijk gemiddeld 1 gram, kunnen deze kwikbatterijtjes als zeer schadelijk bestempeld worden voor het milieu.

Tevens zullen er tengevolge van het opstapelingsvermogen van kwik in de natuur, op lange termijn toch schadelijke gevolgen ontstaan voor plant, dier en mens.

Kwikovermaat bij planten bijvoorbeeld resulteert in slechte groei, zwelling van de kiembladjes en de wortel, terwijl tevens de mitose gestoord wordt. Door een verminderde bladmassa, daalt het assimilatievermogen, waardoor er minder reservestoffen kunnen opgebouwd worden. Wat betreft de schadelijke effecten van kwik voor de mens worden deze vooral toegeschreven aan de vorming van chemische bindingen binnen het organisme. Dit strekt zich uit van moleculair en cellulair niveau tot op het vlak van de weefsels van de organen. Door opstapeling van kwik opgenomen in voedsel kunnen er zich bij de mens genetische afwijkingen voordoen evenals ernstige aantastingen van het centrale zenuwstelsel.

Het is dus maar al te duidelijk dat het gevaar van te hoge kwikconcent-

Voor wanneer op elke winkelbank?

traties in het leefmilieu best vermeden wordt om de gezondheid van de mens optimaal te beveiligen. Daarom dienen de nodige voorzorgsmaatregelen getroffen te worden. Het is op dit vlak dat de leefmilieucampagne het licht op groen gezet heeft om de kringloopactie van kwikbatterijtjes uit te bouwen over de ganse Vlaamse Gemeenschap. Om deze aktie vlot te laten verlopen is een objectieve, milieugerichte informatie en sensibilisatie van de ganse bevolking meer dan noodzakelijk.

Het nodige sensibilisatiemateriaal hiervoor wordt verstrekt door de leefmilieukampagne en bestaat uit stickers, vouwfolders, affiches en technische fiches (deze behandelen de toxicologie der zware metalen). Tevens worden bokalen ter inzameling van de kwikbatterijtjes ter beschikking gesteld.

De deelnemende gemeenten moeten zelf instaan voor de organisatie van de aktie. Doch wordt de nodige informatie hen doorgespeeld via de leefmilieukampagne. Ongeveer 140 gemeenten hebben tot op heden hun medewerking gegeven aan deze milieuvriendelijke aktie. Tevens kwam er in vele gevallen een samenwerking

tot stand tussen de gemeentebesturen en plaatselijke milieugroeperingen die deze aktie kracht bijzetten. De milieuverenigingen Natuur 2000 en Evergreen zijn hiervan de belangrijkste voorbeelden.

Na inzameling worden de kwikbatterijtjes door de gemeenten doorgestuurd naar OVAM. Deze maatschappij zorgt dan verder voor het vervoer naar een verwerkingsbedrijf, waar het kwik gerecycleerd wordt.

Het is duidelijk dat enkel een inzameling op grote schaal de werking van herwinningsinstallaties rendabel maakt. Daarom moet de inzamelgeest onder de bevolking, de onmisbare basis voor selectieve op-halingen, verder aangewakkerd worden, zodat deze actie evengrote bijval mag kennen als met de glascontainers het geval is.

Volgens de Aarschotse firma Duracell die kwik puurt uit afvalbatterijtjes, is het recuperatieprocédé rendabel. Volgens zegsmensen van deze firma hangt echter veel af van de soort batterij.

Maar er spelen ook andere zaken mee dan rendabiliteit. Het milieuaspekt en de volksgezondheid moet in elk geval primordiaal gesteld worden.

MILIEUVRIENDELIJKE, DUS GEZONDER BOUWEN EN WONEN, KAN DAT?

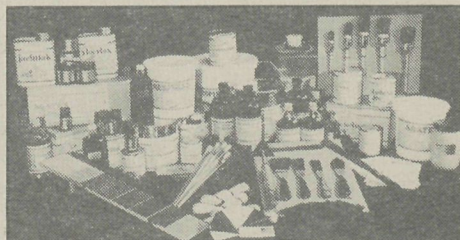
Jos Van Hamme

Het kàn, men heeft immers altijd zo gebouwd en gewoond tot het moment dat voor de mens (in het Westen) het hoofd belangrijker werd dan het hart en dit hart uiteindelijk geheel verdrongen werd. Wanneer men leeft vanuit het hoofd, verliest men contact met het wezen van het leven, met de aarde en daardoor ook met de hemel...men ziet dan enkel materiële dingen, een halve werkelijkheid, en men begeeft zich in uitsluitend denkstructuren, alles wordt ingewikkeld en kunstmatig en bovendien gevaarlijk voor het leven. Wanneer men vanuit het hart leeft, onderhoudt men direkt contact met het leven en handelt men steeds ten bate van het leven. Wij zijn hoofdmensen die weer op zoek gaan naar ons hart, we maken ons weer zorgen om het leven, om het milieu, een gezondere leefwijze en dus ook een gezondere manier van bouwen en wonen.

WAAR HALEN WE DE ACHTERGRONDINFORMATIE?

In dit relatief korte artikel kunnen we enkel aanduidingen geven, met achteraf een aantal adressen waar de belangstellende zich uitvoeriger kan informeren. Misschien komt er nog een gelegenheid om via een artikelenserie het onderwerp uitvoeriger, zowel theoretisch als praktisch, door te lichten. Het "gezondere" of het mens- en milieuvriendelijkere bouwen en wonen, en de wetenschap die zich daarmee

is gaan bezighouden: de bouwbiologie, is voornamelijk in West-Duitsland van de grond gekomen. Daar werd het eerste "Institut für Baubiologie" opgericht en werden ook de meeste mens- en milieuvriendelijke bouwmaterialen ontwikkeld of herontdekt. Hout, leem en baksteen blijven immers de meest aangewezen grondstoffen. Men metselt nu opnieuw met voordeel met traskalkmortel (cement is tegenwoordig radioactief) zoals men 2000 jaar geleden ook al deed. Tras is een natuurlijk bindmiddel dat in vulkanische gebieden wordt gevonden. Na Duitsland kwamen er dergelijke instituten in Zwitserland en Oostenrijk. Dankzij Prof. mag. arch. Peter Schmid, voorstander van de bouwbiologie en verbonden met de Technische Hogeschool Eindhoven is men aldaar ook niet afkerig van deze jonge wetenschap. In België hebben we het "Genootschap Gezond Bouwen en Wonen". Dit is een studie- en adviesgroep. Via dit genootschap kan men o.a. contact leggen met "bouwbiologische" architecten en bouwvakmensen. De interessante brochure "Gezond bouwen en wonen" werd door het genootschap uitgegeven. Als inleidende lektuur is ze onmisbaar.

*Ook schilderen
kan milieuvriendelijk.*

Het Duitse instituut voor bouwbiologie geeft het gezaghebbende tijdschrift "Wohnung & Gesundheit" uit. In dit tijdschrift valt het op hoe groot het aanbod van bouwbiologische materialen en diensten nu al is. Verscheidene van deze produkten werden door het instituut getest en goedgekeurd en een redelijk aantal architecten oefenen een door het instituut geautoriseerde bouwbiologische praktijk uit.

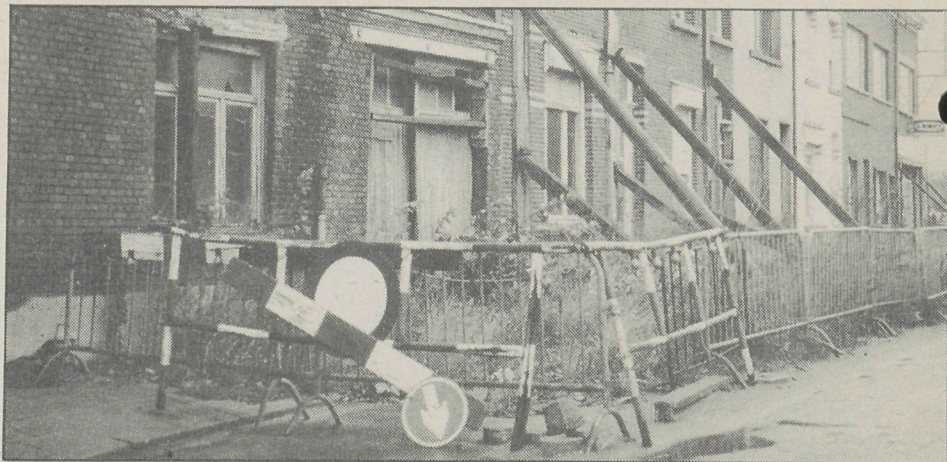
WAAR HALEN WE DE GRONDSTOFFEN, MATERIALEN, ENZ.?

Sommige grondstoffen en materialen kunnen uit de gangbare handel betrokken worden zoals hout, baksteen, tras, kalk, enz. Andere waren tot hiertoe moeilijk bereikbaar. Naast (en los van) het genootschap gezond bouwen en wonen is er een genootschap voor bouw- en woonbiologische materialen en produkten ontstaan. Een groep van groothandelaren werkt hierin samen om een ruimer pakket van ecologische materialen en produkten beter te verspreiden. Er wordt op gelet dat het deugdelijke produkten be-

treft en dat de prijzen niet onnodig hoog worden. Omdat het hier een nieuwe en interessante markt betreft, is het risico voor oneerlijke praktijken zeer reëel. Sommige zakenlieden willen nu al de indruk geven dat ze alle problemen op een materiële wijze kunnen oplossen, mits men er maar het nodige geld wil voor neertellen. Daarom probeert men, door de angstgevoelens te manipuleren, extra problemen in de geest van de mensen aan te kweken. Het genootschap zet zich sterk tegen deze praktijken af.

ENKELE INTERESSANTE EN VEEL GEBRUIKTE MATERIALEN

We hadden het al even over tras. Zowel de bouwer als verbouwer zullen veel voordeel hebben aan het gebruik van houtwolmagnesitplaten (Heraklith) ter vervanging van de gebruikelijke houtvezelplaten (die de woningen met giftige formaldehydedampen vullen) of de radioactieve gipsplaten. Deze lichte bouwplaten hebben een dichte vlakke toplaag aan één zijde (op bestelling met tweezijdige afwerking). Het bindmiddel is chloorvrije magnesit. Ze zijn geluid- en

warmteïsolerend, elastisch, beloopbaar, duurzaam en brandvertragend. De Heraklith-bouwplaten kregen het biologisch keurmerk van het Duitse instituut voor bouwbiologie. Ze bestaan in diktes van 2,5 tot 10 cm. Het probleem van formaldehyde-vergiftiging voortkomend uit houtvezelplaten heeft in Nederland en Duitsland geleid tot de afbraak van enkele scholen en woonwijken. Formaldehydegassen komen ook vrij uit o.a. isolatiematerialen en oppervlaktebehandelingsprodukten zoals vernis.

ISOLATIE

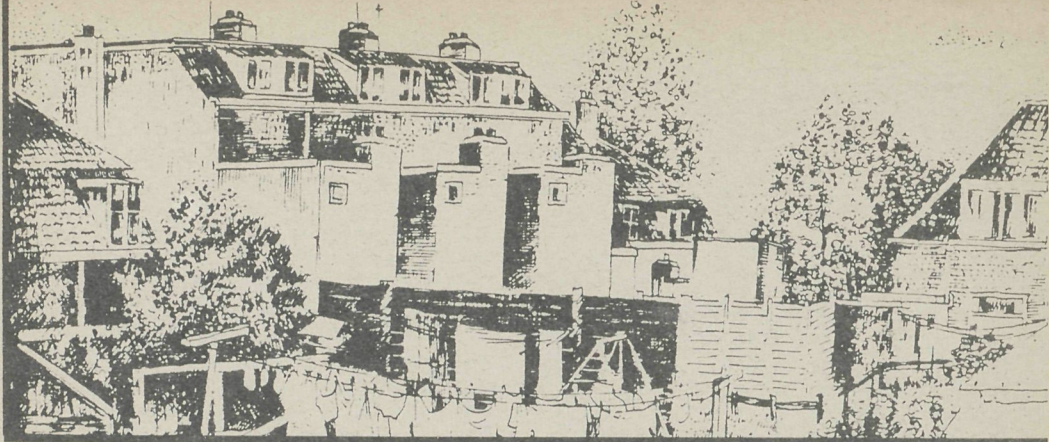
Vanaf het moment dat de stookkosten de hoogte in schoten, is de "isolatiewoede" begonnen. Vaak ging men doordacht tewerk, zoals met het volspuiten van spouwmuren met isolatieschuim het geval is. Verleden jaar al heeft de Canadese overheid bekendgemaakt dat spouwmuurschuimisolatie de binnenlucht in huis kan vergiftigen en diende men al de (met staatssubsidie) aangebrachte isolatie te verwijderen... een uiterst dure zaak. Vaak belemmert isolatie met kunststoffen op onverantwoorde wijze de nodige luchtverversing in huis, wat in het elektrische woonklimaat meetbaar is,

nl. verstoring van het ionenevenwicht wat leidt tot lusteloosheid, stressverschijnselen en erger. Wie verkeerd heeft geïsoleerd, zal de woonruimten regelmatig goed verluchten. Daarom zal men zonder twijfel kiezen voor natuurlijke isolatiemiddelen zoals de al genoemde houtwolmagnesitplaten of (zuiver geëxpandeerde) kurk. Kurk is het beste termische en akoestische isolatiemateriaal. Om kurkplaten te maken, wordt de kurk eerst gemalen en gereinigd en dan in vormen onder druk met stoom verwarmd. Door de warmte worden de fijne kurkkorrels geëxpandeerd en komen de natuurlijke harsen van de kurk-eik vrij die zorgen voor de perfecte binding van de kurkdeeltjes onder elkaar. Voor isolatie zal men dus enkel deze kurk gebruiken omdat men anders weer met de problemen van syntetische bindmiddelen (uitwasemingen) opgescheept zit. Standaarddikten van 10 tot 60 mm - tot 300 mm mogelijk. Ook kurk heeft een grote weerstand tegen brand.

OPPERVLAKTEBEHANDELING

Oppervlaktebehandeling is iets waar niemand omheen kan en waar men de grootste hinder van kan hebben, juist omdat ze aan de oppervlakte van de bouwmaterialen aangebracht wordt. Moderne oppervlaktebehandelingsmiddelen zorgen, de een al wat meer dan de andere, voor hinder onder de vorm van stank en uitwasemingen die soms jaren kunnen aanhouden. Fabrikatie van verf e.d. is op veel factoren berekend, doch vaak het minst op de gezondheid van de gebruiker en de belasting op het milieu.

Voor behang zal men bij voorkeur de eenvoudige en goedkope soorten kiezen, zoals ruwvezelpapier dat achteraf gemakkelijk met een natuurlijke muurverf kan overschilderd

worden. Als papierlijm kiest men de goedkope celluloselijm. De Duitse werkgemeenschap Livos (= kleur, geur en glans van het levende) produceert sinds meer dan tien jaar vanuit bouwbiologische inzichten een zeer ruim assortiment oppervlaktebehandelingsmiddelen voor het hele huis (voor wand, plafond, vloer, ramen, deuren, enz.). Ze maken o.a. een boraximpregneermiddel dat hout een zeer goede bescherming geeft tegen parasieten (schimmels en insecten), terwijl de toepassing geheel geurloos en ongevaarlijk is, in tegenstelling tot de syntetische beschermers die ook voor mens en milieu zeer schadelijk zijn. Heel bijzonder zijn de mooie verven die uit plantenbestanddelen worden ontwikkeld: als houtbeits en als transparante muurverf op een witte ondergrond van caseïneverf. Transparant zodat het licht door de verf heen op de witte ondergrond kan weerkaatsen en zo de plantenverf doet 'oplichten', een zeer fraai effect dat de sfeer in huis ten goede komt. De natuurlijke muurverven, vernissen, houtimpregneringen enz. geven niet de gebruikelijke stankoverlast en het is in de praktijk herhaaldelijk bewezen dat men met natuurlijke verf een kamer, waarin zich een bedlegerig persoon bevond, kan schilderen zonder dat deze daar last van ondervond. Een belangrijk element is dat de Livosprodukten stuk voor stuk uit

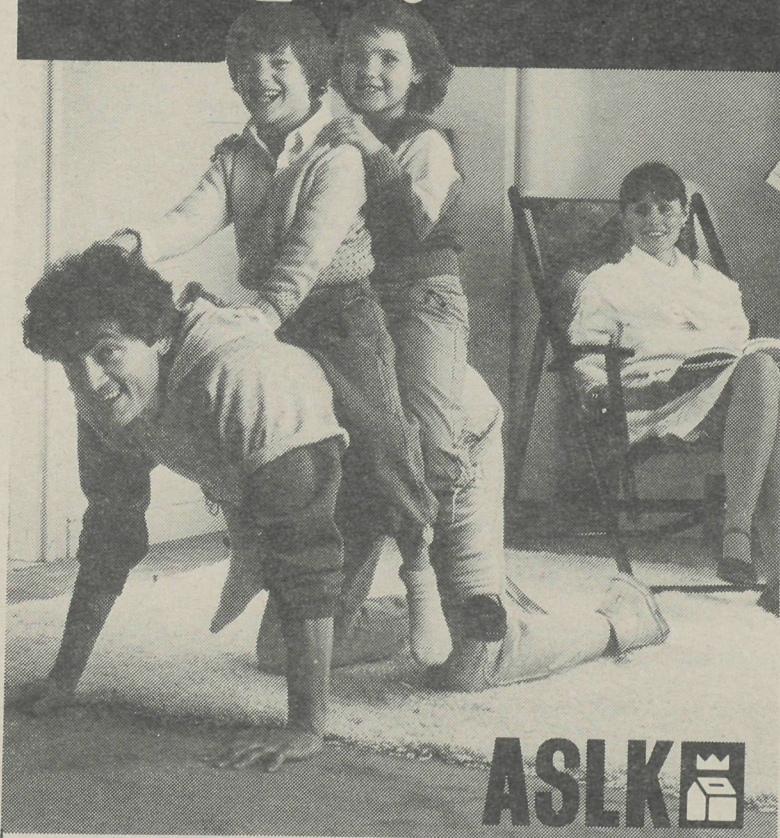
levende en herwinbare grondstoffen gemaakt worden met een minimum aan energieverbruik. Bijvoorbeeld worden de verplanten grotendeels op biologische wijze op de Livostuinderij geteeld. Het verwerkingsbedrijf is gelegen in het dorpscentrum van het luchtkuuroord Bodenteich zonder enige vorm van milieuhinder!

TITAANWIT

In de verfindustrie wordt als wit verfpigment titaanwit massaal aangewend. Het pigment zelf is gifvrij doch de produktie is zeer milieuvervuilend. Omdat de verbruiker witte dekkende verf eist, die ook afwasbaar moet zijn, stond de alternatieve verfproducent hier voor een groot probleem. Momenteel wordt het titaanwit betrokken van een fabrikant (Duitsland) die erin geslaagd is om de vorming van zwaveldioxide in kringloop binnen het produktieproces te houden. In Nederland is Sebe Vogel al enkele jaren aan het werk om ekologisch verantwoorde lijnolieverven, beitsen, lakken e.d. te ontwikkelen.

Jos Vanhamme is voorzitter van Alternatuur v.z.w, Korte Spekstr.16 3101 Heist-op-den-Berg, die lid is van het Genootschap voor bouw- en woonbiologische materialen en produkten (tel. 015/24 29 27).

Breek het spaarrecord op 3 jaar.

ASLK

SPAARBON
RECORD
BYON

Recordinterest in recordtijd.

Korte berichten

ZEEVERVUILING IN PARLEMENT EN IN DE PRAKTIJK

De schrijnende beelden van met olie besmeurde zeevogels die al dan niet dood aanspoelen op de kusten, behoren jammer genoeg nog steeds tot de dagdagelijkse realiteit.

Daarom is het interessant te vernemen dat staatssecretaris Aerts op een parlementaire vraag van dhr. Daan Vervaet antwoordde dat zijn departement binnenkort voorstellen zal voorleggen aan de regering die de Staat de middelen moet toekennen om het hoofd te kunnen bieden aan de zeeverontreiniging.

Ook in het Europees Parlement kwam de kwestie ter sprake. Op een vraag van Mevr. Marijke Van Hemeldonck welke maatregelen de Europese Commissie ondernomen heeft tegen het naspoeien van scheepsruimen in zee, antwoordde de Commissie o.m. dat die lozingen geregeld of verboden worden in het Marpol-verdrag van 1973-1978, waarvan de inwerkingtreding voor oktober 1983 is voorzien. Heuglijk nieuws dus, maar...het Marpol-verdrag zal toegepast worden door ten minste 6 lidstaten (UK. F.I.D.G.DK) op voorwaarde dat de ratifikatie door de andere lidstaten vóór die datum zal plaatsvinden. De attente lezer zal al gemerkt hebben dat de B van België niet voorkomt in het lijstje van lidstaten die het verdrag zullen toepassen.

In Griekenland daarentegen ging onlangs een serie seminars van start om zeelui te sensibilizeren rond het probleem van de zeevervuiling en waar o.m. technieken zullen gedoceerd worden om zeevervuiling tegen te

gaan. Dit op initiatief van het Helmepe (Hellenic Marine Environment Protection Association), gesticht in 1982 met de steun van o.m. Club van Rome, WWF en IUCN. Het Helmepe schat dat 80 tot 90 % van de ver-
vuiling door schepen te wijten is aan nalatigheid en onwetendheid.

D.V.M.

Dit jaar
GRATIS
met vakantie?

(091) 24.00.23
23.23.10

 TAXISTOP
en u ontvangt per persoon 1 fr per km.

Centrum voor Positieve Aanwending Onderbergen 51 9000 Ge

ONZE MOSSELEN ZIJN NIET TE ETEN

België houdt zijn zee niet schoon. De mosselen die op onze golfbrekers groeien, mogen niet langer meer gekonsumeerd worden, zo deelde het ministerie van volksgezondheid mee. Aan de Europese verplichtingen, om zeewaterverontreiniging tegen te gaan en tot de vereiste kwaliteit

Korte berichten

van schelpdierwater te komen, is niet voldaan. Een procedure werd tegen België geopend.

Na de veroordelingen i.v.m. de twee richtlijnen van 1976 (over lozing van gevaarlijke stoffen in het aquatisch milieu en over de kwaliteit van het zwemwater) komt België andermaal in een slecht water-licht te staan.

M.B.

BJN + WJ = JNM

Begin april besloten de Belgische Jeugdbond voor Natuurstudie (BJN) en de Wielewaaljongeren (WJ) tot fusie en oprichting van de Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming (JNM). Een veertigtal afdelingen en meer dan tweeduizend leden tussen de 8 en 25 jaar hebben nu hun sekretariaat in de Kortrijksepoortstraat 140, 9000 Gent, tel. 091/23 47 81.

Nadat beide organisaties reeds samenwerkten op diverse terreinen, bleken er nu voldoende mensen gemotiveerd te zijn om hieruit de konsekwenties te trekken. Vorige pogingen tot fusie waren mislukt.

Natuur 2000 wil om allerlei redenen eerst de kat uit de boom kijken vooraleer de stap te zetten. In de werkgroepen milieubeheer en de zoogdierenwerkgroep, elk met een eigen blad, werken de twee (vroeger drie) jeugdbonden verder samen.

De JNM hoopt nu op een systematischer manier de activiteiten verder te zetten. Dit zijn de werk-, studie- en kaderkampen, de ekskursies en de vele werkgroepen zoals nog de vogel-, de planten- en de insektenwerkgroep.

M.B.

JEUGDBONDEN TEGEN ZURE REGEN

N.a.v. de internationale Acid Rain Week van 18 tot 24 april op initiatief van de International Youth Federation hebben de Vlaamse en Nederlandse Jeugdbonden een aantal akties gehouden om te wijzen op de ernst van het probleem van de zure regen. De hoorzitting in het Europese parlement op 19 en 20 april was een goede aanleiding; de vraag is wat er gaat gebeuren met de gegevens van een dergelijke hoorzitting. Zou het parlement de Europese Commissie en de Europese Ministerraad tot afdoende maatregelen kunnen aanzetten? Naast het sturen van kaarten en het organiseren van een perskonferentie werden er in Lier, Antwerpen en Gent enkele ludieke akties gehouden. Zo werden enkele beelden in zwachtels gewikkeld en van een paraplu voorzien om ze te "beschermen".

M.B.

DOKUMENTATIECENTRUM BENEGORA

Vanaf 3 juni '83 is voor alle belangstellenden (studenten, milieuwerkers, politici...) het dokumentatiecentrum van BENEGORA (Belgisch-Nederlands Grensoverschrijdende Activiteiten) open.

Adres: kasteel RAVENHOF te Putte-Stabroek (grens)

openingsuren: alle werkdagen van 8.30-17 u, op donderdag ook van 19.30 tot 21.30u.

Milieuverenigingen die met stapels dokumentatie zitten, nu echter onbruikbaar doordat de gegevens en het klassemment niet verwerkt kunnen worden wegens tijdsgebrek, mogen

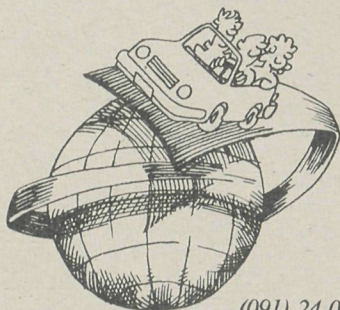
Korte berichten

gerust de dokumentatie ter verwerking aanbieden aan dit centrum.

Kontaktadres: Hanja Van Dijck
Menegemlei 11, 2100 DEURNE-ZUID
03/321.13.33.

D.V.M.

*De wereld rond
aan 1 fr per km.*

(091) 24.00.23
23.23.10

Bel eens naar
TAXISTOP
*voor een lege zitplaats in een auto,
een bus, of een vrachtwagen.*

Centrum voor Positieve Aanwending Onderbergen 51 9000 Gent

STOP MAASVERVUILING

Sinds 26 mei, en dit tot 19 juni 1983, vaart het laboschip 'ELAN' de Maas op. Tussen Maastricht en Luik nemen ze watermonsters, speciaal ter hoogte van de loospipen. Het resultaat van die analyses, samengevoegd met de konklusies van RIWA (Samenwerkende Rijn- en Maaswaterbedrijven, drinkwaterdistributieorganismen in Nederland) zullen gepresenteerd worden op het

Watertribunaal (herfst 1983).

Gekoppeld aan deze Maastocht is er de MAASPETITIE. Deze startte op initiatief van de Stichting Milieufederatie (Nederlands) Limburg, de Stichting Rein Water en het Kollektief Rampenplan. Ondertussen werd de petitie onderschreven door diverse politieke formaties en milieuorganisaties in Nederland. In België sloot BENEGORA en de Bond Bet Leefmilieu Vlaanderen zich hierbij aan.

In de petitie zijn een waslijst dringende vragen opgenomen. Voor eerst een vraag aan de Belgische en Franse regering om de uitbreidingsplannen voor de kernparken te Tihange en Chooz in te trekken; en meer nog: een begin te maken met de afbouw en ontmanteling ervan. Verder stelt men de eis om door het installeren van zuiveringsinstallaties in de grote steden langs de Maas, een einde te maken aan het lozen van alle mogelijke afvalwaters. Metaal-, chemische en kunststofindustrie wordt gevraagd hun lozingen te sneren.

Zowel de Duitse, Franse, Belgische als Nederlandse overheden worden verzocht een internationale beheerscommissie voor de Maas in te stellen, internationaal bindende afspraken te maken en een openbaar lozingsregister op te stellen. Met de openbaarheid van (lozings)gegevens is het momenteel nog slecht gesteld. In één van de volgende Milieurama's volgt een uitgebreider artikel over deze actie.

Kontaktadres:

Maaspetitie, Gasthuis 2
6269NT MARGRATEN (Nederland)

E.C.

Publikaties

VOORONTWERP PLAN HUISHOUDELIJKE AFVAL- STOFFEN VOOR VLAANDEREN

Onlangs publiceerde de Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest dit omvangrijke werkstuk. Het omvat een algemeen gedeelte met 5 kapitels: toelichting, inventaris 1981, analyse en prognose, algemene opties en voorstellen.

In 5 bijlagen wordt het probleem opgesplitst per provincie van het Vlaamse Gewest, en bij het geheel behoort tevens een aantal overzichtskaarten die het afvalprobleem en de verwerking ervan visueel voorstellen (per provincie, schaal 1/300.000, toestand 1981).

Het voorontwerp-plan is zeker geen ontspanningslektuur, maar voor betrokkenen (gemeentebesturen,...) een onontbeerlijk werkinstrument.

Dit voorontwerp plan bewijst trouwens dat OVAM werk maakt van zijn voornemen om het afvalprobleem in Vlaanderen grondig aan te pakken: nu is dit gebeurd op het theoretische vlak...het is nu wachten op de praktische uitwerking.

D.V.M.

DE GOUDVINK

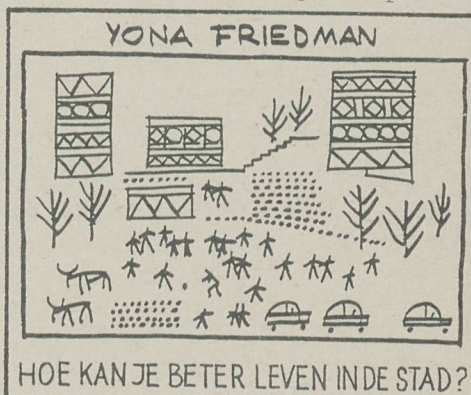
In de reeks "De ekologische en economische betekenis van vogels (EEBV): Ekologisch verantwoorde preventie van vogelschade", verscheen zopas bij Ecoscript een nieuw deeltje (nr. 12.18N). Na de Aalscholver, de veldleeuwerik en de spreeuw, komt nu de goudvink (pyrrhula pyrrhula) aan de beurt. In nrs. 4 en 5 heeft Milieu-rama reeds uitvoerig aandacht besteed

aan deze interessante benadering van vogelbescherming. We verwijzen dan ook naar beide artikels van Pierre Maréchal voor verdere achtergrondinformatie. Pierre Maréchal is uitvoerder van het projekt EEBV van de Nederlandse Stichting Mondiaal Alternatief, postbus 1187, 5602 Eindhoven, tel. 040-421098.

M.B.

HOE KAN JE BETER LEVEN IN DE STAD

In deze brochure - een tekenverhaal - vertelt Yona Friedman welke de oorzaken zijn van de verloedering van de stad en, in een tweede deel, hoe de stad terug kan groeien naar een "federatie van stedelijke dorpen".

Deze uitgave, die kadert in de campagne van de Raad van Europa voor de Renaissance van de Stad, is heel prettig om lezen en is vooral bruikbaar in het (sekundair) onderwijs. Gratis te bekomen bij het Hoofdbestuur voor Ruimtelijke Ordening, Vlaams Gewest, Dabro, Wetstraat 155, 1040 Brussel.

L.G.

Europese Campagne
voor de Renaissance
van de Stad.

Publikaties

GEEN REDEN TOT ONGERUSTHEID: GIF IN NEDERLAND, EEN AKTIEBOEK

Dit 262 bladzijden tellende kollektieve werkstuk, werd uitgegeven door de Brabantse Milieufederatie in Nederland. Het is een echt actieboek boordevol informatie en tips.

In een eerste deel wordt de achtergrond geschetst waartegen het gifprobleem zich aftekent (chemische basiskennis van de vervuiling, effecten op ecosystemen, bedreiging van vee, landbouw en andere organismen, gezondheidsschade door chemische stoffen,...).

In een tweede deel worden probleemanalyses behandeld: groot gif (chemisch afval van bedrijven), geniepig gif (kleine hoeveelheden schadelijke stoffen), bodemsanering.

De bijlagen ten slotte, bevatten nuttige adressen, beknopte weergave van miliewetten en -normen, een index...

Het is te koop bij de Brabantse Milieufederatie, Willem II-sstraat 15a, 5038 BA Tilburg, Nederland tel. 013/356 225 of gewoon in de boekhandel, tegen fl. 19,75.

D.V.M.

GEOTOERISME: EEN TOERISTISCH RUIMTELIJK MODEL

In deze brochure kan nader kennis worden gemaakt met dit nieuwe begrip in de toeristische sektor. In het kader van de stimulering en de bevordering van het binnenlands toerisme, startte in de loop

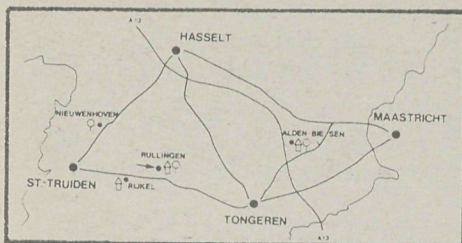

van 1982 aan het Commissariaat-Generaal voor Toerisme het project "Geotoerisme". Dit "geotoerisme" is een synoniem van een geografisch verantwoord toerisme en schenkt aandacht aan de inhoudelijke en rekreatieve aspecten van de recreatie en het toerisme. Het is dus essentieel een geografische of aardrijkskundige benadering van het toeristisch object, die per definitie aandacht schenkt aan alle opbouwende en samenstellende facetten van het ons omringende leefmilieu. Een van de doelstellingen is door een grondige wetenschappelijk gefundeerde informatie over de eigen omgeving meer respect af te dwingen voor het leefmilieu.

De brochure kan gratis aangevraagd worden op het Commissariaat-Generaal voor Toerisme, Grasmarkt 61, 1000 Brussel, t.a.v. dr. Pierre Diriken.

D.V.M.

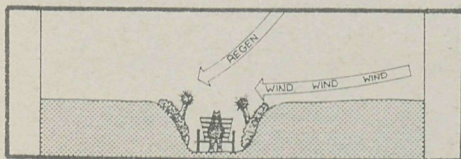
Publikaties

LANDSCHAPSWANDELING RULLINGEN

Nu de zon eindelijk gaat schijnen na een regenachtige lente, lijkt ons een wandeling in Zuid-Limburg erg aantrekkelijk. Een goede gids daarbij is de nieuwste uitgave van het provinciaal natuurcentrum te Rekem "Landschapswandeling Rullingen" die u erg duidelijk langs drie wandelingen van 1,5, 3 of 3,5 km leidt. Wat ons biezonder opviel bij een eerste lezing, was de stijl van het boekje: het is niet het zoveelste aanbod voor specialisten en natuurliefhebbers die hun kennis wat willen aanscherpen, maar eerder een prima leidraad voor de niet-ingewijde, de gewone burger die op een spannende manier enkele leerrijke uren wil doorbrengen in een historische omgeving.

brochure is te verkrijgen tegen 10 fr., per post à 65 fr., te storten op PR 000-0400447-31 van het Provinciaal Natuurcentrum, ontvangsten, Populierenlaan 30, 3620 Rekem. L.G.

Holle weg, een typisch kulturelement van het Haspengouwse landschap.

Wegens plaatsgebrek is het niet mogelijk alle publikaties die op het sekretariaat aankwamen, te bespreken. Toch zijn volgende boeken en brochures ook het vermelden waard:

° Uitgaven van het Heuvellands Landschapscentrum, Streekhuis Malegijs, Dorpsstraat 12, 8940 Kemmel:

- Bij de boer... op school, een werkboek voor de derde graad, 80 blz. 100 fr.

- Aan de waterkant, informatiebrochure voor de leerkracht, 60 blz. 100 fr.

- Aan de waterkant, werkbladen voor de leerling, 20 blz., 25 fr.

- Speuren door het platteland, 3 boekjes in zakformaat, 10 fr./stuk:

- speuren door Westouter

- speuren door Kemmel

- speuren door Hollebeke

- Door bladeren en vruchten de bomen zien, 15 blz., 15 fr.

- Vouwbladen op karton, 20 fr./stuk:

- het bomenspoor,

- het amfibieënspoor,

- knoppentabel.

- Tijdelijke leerpaden (3) "Herfst in het bos", 25 blz., 50 fr.

- Idem, werkboekje voor de leerling, 30 fr.

- Daar zijn die eigenaardige paddestoelen, 15 blz., 15 fr.

° Uitgaven van de Werkgroep Sociale en Economische betekenis van het Bos:

- Rapport nr. 4: De produktie, de verhandeling en het gebruik van hout, 182 blz.

- Rapport nr. 5: De ekologische waardebepaling van landschappen, natuurgebieden en bossen, 145 blz. Gratis, beperkte oplage, aanvragen bij de Werkgroep, Geraardsbergsesteenweg 267, 9231 Gontrode.

Portret

VERKEERSPEDAGOGISCH INSTITUUT VZW

Op 8 december 1967 begon een groepje leerkrachten uit Roeselare samen te werken voor een interscolaire actie voor verkeersveiligheid. Zij zouden jaarlijks 4 of 5 maal een thema uitwerken en dat in alle scholen van de stad laten gebruiken op hetzelfde moment. Dat was de basis van wat later het Verkeerspedagogisch Instituut zou worden, een private vereniging zonder wintgevend doel die vooral werkzaam is op het vlak van verkeersopvoeding en -voorlichting. De verkeersopvoeding op de basisschool vormt nog steeds een belangrijk onderdeel van de gehele werking.

Het is ook vandaar dat de meeste inkomsten komen, want het VPI is niet officieel erkend en wordt niet gesubsidieerd en kan het ook niet worden: in België bestaat er namelijk geen enkele regeling waardoor verkeersorganisaties erkend en gesubsidieerd kunnen worden.

Van bij de start voelde Marc Tanghe, stichter en bezieler van de vzw, aan dat er moest uitgekeken worden naar informatie en dokumentatie. Die moest vooral uit het buitenland komen en ook nu nog komt zeker 80 % van alle ingewonnen gegevens uit het buitenland. Aldus werd de basis gelegd voor een verkeersinfoteek die thans meer dan 200 geabonneerde periodieken telt en daardoor de grootste private verkeersbibliotheek van ons land geworden is. Er is in België geen enkele vorm van opleiding voorzien die mensen bekwa-

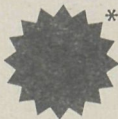
mer maakt op het vlak van verkeersveiligheid en -opleiding. Wie niettemin bekwaam wil worden in deze materie moet noodgedwongen zijn toevlucht nemen tot dokumentatie (vooral uit het buitenland) enerzijds en tot het volgen van studiedagen (eveneens vooral in het buitenland). Op deze wijze slaagde Marc Tanghe erin in Nederland, als eerste en heden nog enige buitenlander, het diploma van verkeersdocent te bemachtigen.

Naar aanleiding van een verzoek van de stad Kortrijk om advies, informatie en begeleiding, werd in 1979 een nieuw werkterrein aangesneden, nl. het gemeentelijke verkeersveiligheidsbeleid. Aldus richt het VPI zich herhaaldelijk tot gemeentebesturen en dito ambtenaren en worden er brochures samengesteld met het oog op het verbeteren van de verkeersveiligheid op gemeentelijk vlak. Alzo vervult Marc Tanghe de functie van regionaal verkeersconsulent.

Bij het VPI is info te bekomen rond volgende onderwerpen: schoolroutes, fietsroutes, verkeersbrigadiers, verkeersleefbaarheid, kinderen in het verkeer, verkeerstraining van kinderen, verkeersopvoeding, verkeersvriendelijke woonstraten, snelheid remmen, ...

Adres: V.P.I.

Spinnersstraat 29
8800 ROESELARE
tel. 051/21 04 17

Kalender

10 juli om 14.30 u.

17, 18, 20 en 21 juli

24 juli tot en met 30 juli

1-5 augustus

1-18 augustus

26-30 augustus

26-30 augustus

14 augustus

4 september

10 september tot 20 november

26 september tot 2 oktober

30 september

"Onder de oude pereboom", achtste groen zomerfeest te Ursel, Konijntje 6, een gezellig samenzijn van en voor mensen uit de ekologische beweging.

stadswandeling in Gent, van het Groot Kanon naar de Rabot, 14 u., inl. VVIA, Postbus 30, 9000 Gent - 12.

Werkweek Aangepaste techniek voor ontwikkelingslanden, 't Kasteeltje, Remylaan 9, 3018 Leuven-Wijgmaal
Dworp, "participatie in aktie",
inl. De Wakkere Burger, Liedtsstraat 27, 1030 Brussel, tel. 02/241 88 33

Dworp, "Politieke weerbaarheidstraining"
Dworp, "Jeugdbeleid in aktie"

Dworp, "Werken en vergaderen met de jeugdraad", Inl. De Wakkere Burger
Havenbezoek Antwerpen, vertrek om 10 u. voor het Zuiderpershuis, Waalse Kaai (Vroeger Zuiderdokken), einde omstreeks 18 u., inl. VVIA, zie hoger

Stadswandeling Ronse, vertrek om 14 u. voor het station, inl. VVIA, zie hoger
Tentoonstelling sporen van de mens in Zoniën, van de prehistorie tot heden, zaterdag, zondag en feestdagen, van 14 tot 17 u. 30, Kasteel van Dry Borren, Waversesteenweg 2241, 1160 Oudergem-Brussel
Tweede biënnale van de Europese milieufilm, "De Doelen", concert- en congresgebouw, Rotterdam

Symposium van de Ecologische Kring, Kriterionzaal Rotterdam, over de ekologische konsekwenties van de ligging van Nederland in het benedenstroomse gebied van de (verontreinigde) Rijn.

Aankondigingen van milieumanifestaties zoals debatten, opendeurdagen, kursussen, stages, tentoonstellingen, enz. kunnen voor eventuele opname in onze kalender opgestuurd worden naar het sekretariaat van BBL.

"Milieurama" is het maandelijks tijdschrift van de Bond Beter Leefmilieu - Vlaanderen VZW
Aarlenstraat 25 - 1040 Brussel. Tel. 02/230.94.10.
3de jaargang nr. 6, juni 1983
Verantwoordelijke uitgever : D. Van Melkebeke
Aarlenstraat 25,
1040 BRUSSEL

MILIEURAMA

MAANDBLAD VAN DE BOND BETER LEEFMILIEU-VLAANDEREN

MILIEURAMA
1/2

MILIEURAMA
3

MILIEURAMA
4

MILIEURAMA
5

De Bond Beter Leefmilieu is de koepel van de milieuverenigingen in Vlaanderen en geeft daarom een onafhankelijk maandblad uit.

Een algemeen milieublade dat brede informatie verschaft en een discussieplatform is voor de voornaamste milieuproblemen, ontbreekt tot voor kort in Vlaanderen.

Wilt U ook tot degenen behoren die dit initiatief verder ondersteunen en wilt U de voornaamste milieudiskussies volgen, wilt U bijdragen tot een stevige Vlaamse milieudefensie-strategie, abonneer U dan nu meteen op Milieurama.

☐ Ik abonneer me onmiddellijk en stort 300 fr op rekeningnummer 427 9082201-48 met de vermelding Milieurama

Naam
Straat

☐ Ik vraag een gratis proefnummer aan

Nummer Bus Kode
Gemeente

Bond Beter Leefmilieu
Vlaanderen v.z.w.

Redaktie en administratie:
Aarlenstraat 25, 1040 Brussel
Tel.: 02/230.94.10